

Jaarverslag 2024

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	4
1.BESTUURSVERSLAG	5
1.1 Doelstelling, missie en visie	5
1.1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm	5
1.1.2 Omschrijving van de doelstelling.....	5
1.1.3 Missie en visie	5
1.1.4 Juridische structuur	5
1.1.5 Statutenwijzigingen	5
1.2 Risico's en onzekerheden	6
1.2.1 Financiële risico's	6
1.2.2 Bedrijfsrisico's	8
1.2.3 Reputatierisico's	9
1.3 Doelrealisatie	11
1.3.1. Impact.....	11
1.3.2. Activiteiten en financiële positie	12
1.4 Financieel beleid en resultaten	20
1.4.1 Financiële positie.....	20
1.4.2 Resultaat	21
1.4.3 Kengetallen	22
1.4.4 Beleid kosten en methoden van fondsenwerving	22
1.4.5 Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen	22
1.4.6 Beleggingsbeleid.....	23
1.4.7 Analyse Baten en Lasten	23
1.5 Governance.....	24
1.5.1 Samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan.....	24
1.5.2 Taak en werkwijze van directie en Raad van Toezicht	24
1.5.3 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid	24
1.5.4 Wijze van benoemen en zittingsduur van directie en Raad van Toezicht	24
1.5.5 Verslag toezichhoudend orgaan	25
1.5.6 Gedragscode en richtlijn	26
1.5.7 Databeveiligingsbeleid	26
1.5.8 Integriteitsbeleid	26
1.6 Verwachte gang van zaken.....	28
1.6.1 Pad 1: Meer ontwikkeling van proefdiervrije modellen.....	29
1.6.2 Pad 2: Verhoging van de acceptatie van proefdiervrije innovaties	29
1.6.3 Pad 3: Meer gebruik van proefdiervrije modellen	29
1.6.4 Fondsenwerving.....	29
1.6.5 Communicatie	30
1.6.6 Mensen en Middelen	30
2. JAARREKENING	32
2.1 Geconsolideerde Balans per 31 december 2024.....	32
2.2 Staat van geconsolideerde baten en lasten.....	33
2.3 Geconsolideerde Resultaatbestemming	33
2.4 Overzicht geconsolideerde lastenverdeling	34
2.5 Geconsolideerd Kasstroomoverzicht	35
2.6 Grondslagen van waardering en bepaling van het geconsolideerde resultaat.....	36
2.6.1 Algemene grondslagen	36

2.6.2	Vergelijkende cijfers	37
2.6.3	Algemene grondslagen van waardering	37
2.6.4	Materiële vaste activa	37
2.6.5	Effecten	37
2.6.6	Reserves en fondsen	37
2.6.7	Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva	37
2.6.8	Algemene grondslagen van resultaatbepaling	37
2.6.9	Baten	38
2.6.10	Lasten	38
2.6.11	Personeelsbeloning	38
2.6.12	Kostentoerekening	38
2.7	Toelichting op de geconsolideerde balans	39
2.7.1	Materiële Vaste activa	39
2.7.2	Effecten	40
2.7.3	Vorderingen en activa	40
2.7.4	Liquide middelen	40
2.7.5	Reserves en fondsen	41
2.7.6	Bestemmingsfondsen	42
2.7.7	Langlopende schulden	43
2.7.8	Overige schulden en nog te betalen	43
2.7.9	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	43
2.8	Toelichting op de baten	44
2.8.1	Baten	44
2.8.2	Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	44
2.8.3	Financiële baten en lasten	44
2.8.4	Bestemmingsfondsen	45
2.9	Toelichting lasten	46
2.9.1	Projectbijdragen	46
2.9.2	Communicatiekosten	46
2.9.3	Personeelskosten	46
2.9.4	Huisvestingskosten	47
2.9.5	Kantoorkosten	48
2.9.6	Algemene kosten	48
2.9.7	Afschrijvingen	48
2.10	Enkelvoudige Balans en Staat van baten en lasten	49
2.10.1	Enkelvoudige Balans per 31 december 2024	49
2.10.2	Aansluitingsoverzicht Reserves en Fondsen	50
2.10.3	Enkelvoudige Staat van baten en lasten	50
2.10.4	Aansluitingsoverzicht saldo Baten en Lasten	51
2.10.5	Enkelvoudige Resultaatbestemming	51
2.11	Grondslagen van waardering en bepaling van het enkelvoudige resultaat	52
2.11.1	Algemene grondslagen	52
2.11.2	Vergelijkende cijfers	52
2.11.3	Algemene grondslagen van waardering	52
2.11.4	Materiële vaste activa	52
2.11.5	Effecten	52
2.11.6	Reserves en fondsen	52
2.11.7	Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva	53
2.11.8	Algemene grondslagen van resultaatbepaling	53
2.11.9	Baten	53

2.11.10 Lasten.....	53
2.11.11 Personeelsbeloning.....	53
2.11.12 Kostentoerekening	53
2.12 Ondertekening.....	55
3. OVERIGE GEGEVENS	56
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	56

Voorwoord

Het eerste jaar van alle dieren in onderzoek

Ieder jaar zetten wij alles op alles om ervoor te zorgen dat geen enkel dier meer proefdier hoeft te zijn. Maar dit jaar pakten we voor het eerst het podium voor een boodschap die we al langer van de daken wilden schreeuwen: dat het leed van dieren in onderzoek groter is dan alleen dat van proefdieren.

Wat een proefdier is, is vastgelegd in de Wet op de Dierproeven. In de praktijk vallen lang niet alle dieren die lijden in onderzoek onder deze wet. Je moet dan denken aan ongewervelde dieren, dieren die voor onderzoek gefokt zijn maar ongebruikt gedood worden en dieren die gebruikt worden voor het winnen van onderzoeksmaterialen. Deze dieren worden niet meegenomen in de proefdierstatistieken. Maar dat betekent natuurlijk niet dat zij buiten onze missie vallen.

Onze missie is: een wereld waarin geen enkel dier lijdt in onderzoek. Onze missie is ook: dit zo doen dat de wetenschap hier zelf óók beter van wordt. Daarvoor is het ontwikkelen van proefdiervrije onderzoeksmodellen noodzakelijk, maar niet voldoende. In de praktijk worden veel proefdiervrije modellen die ontwikkeld zijn namelijk niet breed gebruikt. Omdat wetenschappers vasthouden aan andere methoden, of omdat verouderde regelgeving het hen onmogelijk maakt om over te stappen.

Om onze missie waar te maken, is brede acceptatie van proefdiervrije modellen noodzakelijk. Niet alleen in de wetenschap, maar ook daarbuiten. Overstappen op een proefdiervrije manier van wetenschap bedrijven is iets wat we met de hele samenleving moeten doen. Daarom hebben wij ook in 2024 weer veel kennis gedeeld over proefdieren en over wat proefdiervrije onderzoeksmodellen kunnen betekenen voor mensen én dieren. In dit bestuursverslag geven we u een inkijkje in hoe wij ons dit jaar niet alleen inzetten voor proefdieren en proefdiervrije modellen. Maar ook voor al die dieren die op papier geen proefdier heten én voor het in gebruik nemen van al die proefdiervrije modellen die we al hebben. Hiervoor zochten wij meer dan ooit het gezelschap op van jonge wetenschappers en bedrijven, een trend die we de komende jaren voort zullen zetten.

Het was een jaar waarin we grote stappen vooruit zetten, kleine teleurstellingen incasseerden en steeds met goede moed doorgingen. In dit verslag geven wij u een overzicht van de activiteiten die wij financierden met het geld dat donateurs in goed vertrouwen aan onze missie schonken. Mocht u na het lezen nog met onbeantwoorde vragen zitten, neemt dan gerust contact met mij op.

Debby Weijers

Directeur Proefdiervrij
Weijers@proefdiervrij.nl

1. BESTUURSVERSLAG

1.1 Doelstelling, missie en visie

1.1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

Stichting Proefdiervrij is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Den Haag ingeschreven onder nummer 27183084. De statutaire naam is Stichting AVS Proefdiervrij, statutair gevestigd in Den Haag. De rechtsvorm is een stichting.

1.1.2 Omschrijving van de doelstelling

De stichting stelt zich tot doel de bevordering van eerbied voor het leven en voor levende individuen in het bijzonder, alsmede de bestrijding van dierproeven en voorkomen/ vervangen van dierproeven en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

Onder proeven op mensen en dieren worden verstaan alle handelingen voor experimentele, medische, wetenschappelijke en commerciële doeleinden, tenzij het geheel van deze handelingen tot doel heeft, dan wel geacht kan worden ten doel te hebben, het belang van de betrokken individuen zelf of als de betrokken mens vrijelijk, onbeïnvloed en na de mogelijkheid te hebben gehad tot een verantwoorde keuze te komen hiertoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven

1.1.3 Missie en visie

Onze missie

Een proefdiervrije wereld die beter is voor dier en mens.

Visie

Proefdiervrij is overtuigd dat proefdieren op een dag niet meer nodig zullen zijn door de ontwikkeling en implementatie van innovatief onderzoek. Wij laten zien dat het anders kan en waar het anders moet.

1.1.4 Juridische structuur

Proefdiervrij is een zelfstandig opererende stichting met twee steunstichtingen: de Anti-Vivisectie Stichting (AVS) en de Stichting Schoonheid zonder Wreedheid (SSZW). De AVS is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Den Haag onder nummer 41150190 en is statutair ingeschreven in Den Haag. De SSZW is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Den Haag onder nummer 41149773 en is statutair gevestigd in Den Haag.

1.1.5 Statutenwijzigingen

In 2024 zijn er geen statuten gewijzigd.

1.2 Risico's en onzekerheden

Bij Proefdiervrij onderscheiden we financiële risico's, bedrijfsrisico's en reputatierisico's.

1.2.1 Financiële risico's

De inkomsten van Proefdiervrij bestaan voornamelijk uit donaties van particulieren en nalatenschappen. Dit betekent dat economische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de 'geefmarkt' veel invloed hebben op hoeveel geld er binnenkomt. De geefmarkt wordt deels bepaald door interne inzet, maar ook door externe omstandigheden zoals oorlog en inflatie. Om ervoor te zorgen dat we onze doelstellingen ook halen als onze inkomsten tegenvallen, houden we een continuïteitsreserve aan. Hoe hoog deze continuïteitsreserve moet zijn om ook bij tegenvallers financieel gezond te blijven, hebben we bepaald op basis van het gemiddelde bedrag dat uit twee risicoanalyses naar voren kwam: een worstcasescenario en een scenario in het verlengde van de resultaten van de afgelopen jaren. Met de interne adviseurs hebben we de risicoanalyse opgesteld. Deze analyse bestaat uit meerdere scenario's. De kosten in het worstcasescenario zijn lager dan die van het scenario op basis van de afgelopen jaren, doordat we bewust veel geïnvesteerd hebben. Daartoe hebben we de continuïteitsreserve op het gemiddelde van deze twee scenario's vastgesteld op bedrag van 1.332.784,- euro. Op deze manier zorgen we ervoor dat tegenvallende inkomsten het uitvoeren van het Impactplan 2025-2028 niet meteen in de weg zitten.

In 2024 werd een duidelijk dalende trend in particuliere giften en toezeggingen zichtbaar. Doordat we een aantal jaren weinig hebben kunnen investeren in fondsenwerving, liep zowel het aantal donateurs als het aantal donaties terug. We hebben daarom twee ZZP'ers aangetrokken om op de korte termijn samen met onze eigen fondsenwerver de ballen in de lucht te houden. Daarnaast hebben we de teams communicatie en fondsenwerving samengevoegd voor een nauwere samenwerking en hebben we in het kader van het Impactplan besloten de capaciteit op fondsenwerving binnen ons eigen team uit te breiden (zie ook bedrijfsrisico's). Het is ons afgelopen jaar duidelijk geworden dat we moeten investeren in fondsenwerving om aan onze missie te kunnen blijven werken. In samenspraak met het team, externe experts en de Raad van Toezicht is dit dan ook een belangrijk speerpunt voor het jaarplan 2025. Hiermee zijn we in 2024 al gestart met wat voorzichtige eerste resultaten als gevolg.

In 2013 gingen we een overeenkomst aan met ZonMw. Binnen het programma 'Meer Kennis met Minder Dieren' (MKMD) heeft ZonMw een volledig pakket aan procedures voor toekenning en voortgangscontrole van projecten. Van dat pakket aan procedures maken wij gebruik voor het toekennen van een groot deel van onze financieringen (zie ook 1.3 Doelrealisatie). Onze projectgelden verspreiden we over een reeks van projecten die ZonMw in dat jaar binnen het programma honoreert. Als een project uiteindelijk toch niet doorgaat, is de impact die dat heeft op de uitgaven aan de doelstelling van Proefdiervrij hierdoor gering. Bovendien geeft de samenwerking met ZonMw ons de mogelijkheid om uit meerdere projecten (die zij honoreren) te kiezen: we hoeven immers niet het hele project te financieren, maar kunnen ook kiezen voor het mede-financieren van een kleiner deel. Daardoor kunnen wij ons netwerk uitbreiden en putten uit veel verschillende onderwerpen voor communicatiedoelstellingen. Daarnaast beschikt ZonMw over de personele en administratieve inrichting om wetenschappelijke calls op te zetten en te monitoren, met behulp van een wetenschappelijke adviescommissie. Door hierbij aan te sluiten, hoeven wij zelf geen middelen vrij te maken om dit alleen op te tuigen. In 2022 hebben we een raamovereenkomst opgesteld voor het programma Meer Kennis met Minder Dieren. In 2024 hebben aan deze raamovereenkomst een addendum toegevoegd inzake beheerslasten voor de organisatie en uitvoeringswerkzaamheden. Ook hebben we in 2024 werkafspraken gemaakt over 3 subsidieoproepen binnen het programma en hiertoe 600.000 euro toegezegd.

Naast het financieren van wetenschappelijke projecten binnen het programma Meer Kennis met Minder Dieren van ZonMw, haken we aan bij bestaande trajecten van subsidieverstrekkers (bijvoorbeeld NWO, Horizon, Brandwondenstichting) die, met behulp van wetenschappelijke commissies, de kwaliteit en relevantie van projectaanvragen beoordelen. Met andere woorden, we doen aan 'co-financiering': dit is een vorm van financiering waarbij verschillende partijen samen investeren in een project. Op die manier houden andere partijen die daarin gespecialiseerd zijn zich bezig met het controleren van wetenschappelijke vereisten, waardoor wij alleen nog hoeven te beoordelen of een onderzoek aansluit bij onze missie. Door dit soort projecten te co-financieren, kunnen we met een relatief kleine bijdrage een grote impact hebben.

In 2024 heeft Proefdiervrij een cofinanciering toegezegd aan drie projecten die door de subsidieverstreker zijn gehonoreerd. Sinds 2023 financieren wij daarnaast een klein aantal projecten zelfstandig. Het gaat hier om o.a. pilotprojecten die als doel hebben om om in het klein te testen in welke richting een groter onderzoek uitgevoerd zou moeten worden. In 2024 hebben we aan negen projecten een bedrag van maximaal 5000 euro toegezegd.

Het bijdragen aan projecten via cofinanciering heeft als risico dat het aantal projecten waar wij aan bijdragen afhankelijk is van welke aanvragen die de subsidieverstreker honoreert. In theorie kan dit dus variëren van nul euro tot het maximaal toegezegde bedrag bij alle projecten. Omdat wij niet het risico willen lopen dat een laag aantal honoreringen ervoor zorgt dat wij niet voldoende aan onze doelstellingen besteden, zetten wij slechts een deel van de doelbesteding in via cofinanciering. Daarnaast zetten we eigen projecten op en werken we samen met ZonMw. In de praktijk hebben we de afgelopen jaren gezien dat een relatief hoog percentage van de door ons ondersteunde projecten in de praktijk ook daadwerkelijk gefinancierd wordt. Om het risico dat we te afhankelijk worden van subsidieverstrekkers nog verder te beperken, houden wij altijd mogelijkheden voor nieuwe projecten in de gaten. In 2024 hebben we duidelijk gemerkt dat meer en meer onderzoekers ons weten te vinden voor cofinanciering en moeten we vaker kiezen omdat we meer aanvragen voor cofinanciering binnen krijgen, dan we kunnen goedkeuren.

In 2024 werden tien projecten waarvoor wij een financiële toezegging hebben gedaan nog niet toegekend door de subsidieverstreker. We verwachten dat dit in 2025 alsnog gaat gebeuren.

Het tegenovergestelde risico is meer toezeggen dan we kunnen uitgeven. Dit ondervangen we eenvoudig door altijd uit te gaan van honderd procent honorering en dus nooit meer toe te zeggen dan we ons kunnen veroorloven.

In 2024 organiseerden we opnieuw een Proefdiervrij Venture Challenge (de vierde editie): een programma van twaalf weken waarin wij, maar vooral ook de experts van GameChanger Challenge B.V., teams van onderzoekers ondersteunen om hun wetenschappelijke bevindingen door te vertalen naar een businessplan. Want alleen proefdiervrije modellen die ook daadwerkelijk verspreid en gebruikt worden, maken proefdieren écht overbodig. De challenge werd financieel ondersteund door Stichting Universitas en de prijsuitreiking voor het winnende team vond plaats tijdens het Proefdiervrij Event.

Bij elkaar opgeteld hebben we binnen al onze samenwerkingen, cofinancieringen en eigen projecten in 2024 in totaal 1.114.922 euro bijgedragen aan projecten.

Aangezien we een aantal jaren op rij een mooi positief resultaat neerzetten, hebben we in 2022 een plan opgesteld voor de besteding van opgebouwde reserves (de 'bestemmingsreserveprojecten'). In dit plan is financiële ondersteuning voor een aantal grote projecten benoemd. Een van deze projecten, genaamd Vital Tissue, is in 2023 van start gegaan. Een andere bestemming was een toezegging voor een grote aanvraag binnen het Nationaal Groeifonds: in 2024 is het project "Centrum voor Proefdiervrije Biomedische Translatie" toegekend, waarmee onze bijdrage van 75.000 euro een fantastische bestemming heeft gekregen. Een derde project inzake de oprichting van een bijzondere leerstoel heeft vertraging opgelopen. We zijn nog steeds in nauw contact met de initiatiefnemers en bekijken de komende tijd hoe we elkaar kunnen ondersteunen in dit complexe traject.

Ondanks de positieve resultaten in de afgelopen jaren, zien we helaas een dalende trend in de inkomsten uit toezeggingen en losse giften (excl. nalatenschappen). Deze dalende trend is een serieus signaal dat we een risico lopen: we hebben dit dan ook uitvoerig met de Raad van Toezicht en ons eigen team besproken. Een van de maatregelen die we treffen om de risico's te mitigeren, is de uitbreiding van ons eigen team waarbij we kennis en ervaring op het gebied van fondsenwerving en communicatie in huis halen. Daarnaast investeren we het komende jaar ook financieel in onze fondsenwervende kanalen; dit is echt een investering voor de toekomst. Door nu meer middelen in te zetten, hopen we weer meer donaties binnen te krijgen, waardoor we de komende jaren weer meer kunnen besteden aan onze doelstelling.

In de financiële en contractuele procedures werken we met een strikte functiescheiding. Het aanscherpen van de administratieve organisatie staat jaarlijks op de agenda. In deze administratieve organisatie hanteren wij het 'vierogenprincipe' bijvoorbeeld consequent. Dit houdt in dat financiële handelingen en overeenkomsten altijd

door minstens twee personen gecontroleerd en gefiatteerd worden. Alleen de directie is bevoegd om transacties en overeenkomsten te ondertekenen. De directie fiatteert, de staf controleert. Per 2024 is er tevens een praktische functiescheiding doorgevoerd: dit betekent dat twee financieel medewerkers bevoegd zijn voor het klaarzetten van overboekingen en transacties, die de directeur vervolgens kan verzenden. In geval van ontstentenis of belet (afwezigheid) van de directeur, is de voorzitter van de Raad van Toezicht bevoegd en benoemd om deze taak van de directeur over te nemen.

Er zijn geen nieuwe specifieke financiële risico's ontstaan voor Proefdiervrij in 2024 en latente specifieke financiële risico's uit voorgaande jaren hebben zich in 2024 niet voorgedaan.

1.2.2 Bedrijfsrisico's

Tijdens het opstellen van het impactplan hebben we uitgebreid stilgestaan bij de mensen die nodig zijn om onze doelen de komende jaren te realiseren. Daarbij hebben we een aantal belangrijke conclusies getrokken. We hebben intern meer capaciteit en kennis nodig op het gebied van communicatie en fondsenwerving. De afgelopen jaren liepen we in onze plannen regelmatig tegen de grenzen van onze eigen capaciteit aan. Lange tijd was onze strategie om ons eigen team zo klein mogelijk te houden met een flexibele schil van ZZP'ers en bureaus om ons heen. Met de toenemende noodzaak voor sterke fondsenwerving op verschillende kanalen en de daarbij toenemende concurrentie van Goede Doelen, zien we echter dat de huidige tijd vraagt om meer interne capaciteit om tot succesvolle samenwerkingen en projecten te komen. Daarnaast worden onze unieke strategie, missie en visie steeds belangrijker om te belichten. Dat kan niemand zo goed als onze eigen medewerkers. We hebben ons organogram opnieuw opgebouwd, om het team zo in te richten dat we de plannen die we voor komende jaren hebben zo goed mogelijk kunnen uitvoeren.

Doordat een van onze fondsenwerfers begin 2024 stopte in combinatie met het feit dat onze eigen fondsenwerving een dalende trend liet zien, was het belangrijk om zo snel mogelijk een fondsenwervingsexpert toe te voegen aan ons team. Die fondsenwervingsexpert hebben we in het tweede deel van 2024 weten aan te trekken. Daarnaast hebben we ook extra vaardigheden op het gebied van contentcreatie in huis gehaald om ons team communicatie en fondsenwerving te versterken. Eind 2024 hebben we alles op alles gezet om een digitale marketeer aan ons te binden. Helaas zonder resultaat, dus deze zoektocht zetten we in 2025 voort. Begin 2024 startten we met een trainee data-analyse. Helaas bleek deze medewerker niet de juiste persoon op de juiste plek te zijn en hebben we besloten afscheid van elkaar te nemen. Het maakte dat wij de functieomschrijving verder aangescherpt hebben en met externe hulp deze functie in 2025 eindelijk duurzaam hopen te kunnen vervullen.

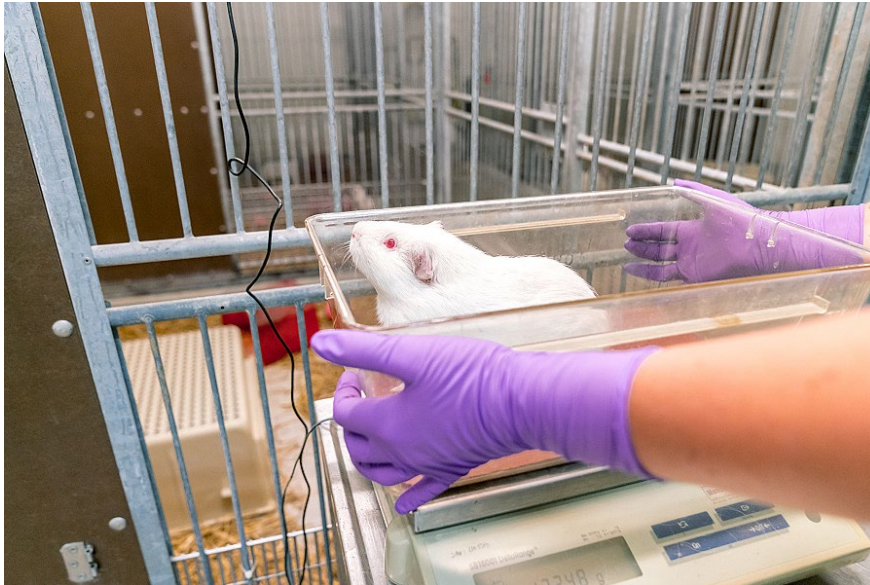
In 2024 hebben drie medewerkers helaas langdurig in de ziektewet gezeten. Twee daarvan hebben we ook weer beter kunnen melden in datzelfde jaar. De derde persoon is aan het re-integreren en zal naar verwachting in 2025 weer volledig kunnen werken. De afgelopen jaren merken wij steeds dat we als goed doel te maken hebben met passievolle medewerkers die veel over hebben voor Proefdiervrij en daarbij soms hun eigen gezondheid uit het oog verliezen. Dit is een onderwerp dat we een op een bespreekbaar maken, maar ook in teammeetings en in vergaderingen met de Raad van Toezicht.

Dat teamleden uit kunnen vallen, maakt het belangrijk om goede contacten te onderhouden met externe experts en om taken en verantwoordelijkheden intern goed af te stemmen. Om de overdracht van werkzaamheden aan interne en externe medewerkers makkelijker te maken, hebben we werkinstructies en handleidingen geschreven en geactualiseerd. Voor planning en overleg zijn we gebruik gaan maken van een project- en timemanagementtool waar medewerkers én externe partners mee werken. Daarnaast hebben we alle contactpersonen per medewerker centraal opgeslagen, zodat collega's ook eenvoudig toegang hebben tot deze netwerken. Het afstemmen van werkzaamheden en prioriteiten staat tegenwoordig standaard op de agenda van het wekelijkse teamoverleg. Ter voorkoming van uitval, is er nauw contact met alle medewerkers op zowel persoonlijk als werkinhoudelijk vlak. Tijdens (persoonlijk) ontwikkelings-gesprekken bespreken leidinggevende en werknemer altijd expliciet de werkdruk en werklust. Als er signalen zijn dat één van de twee te hoog is, pakken we dat aan. Soms is het voldoende om dat samen op te pakken, maar als het nodig is, schakelen we daarvoor een coach in.

Als risico's optreden, zijn de leden en adviseurs van de Raad van Toezicht bereid om gevraagd en ongevraagd advies te geven en waar nodig mee te werken aan de oplossing. Dit betekent dat we, wat er ook gebeurt, altijd nog de denkkraft van doorgewinterde professionals achter de hand hebben.

1.2.3 Reputatierisico's

Proefdieren vormen een maatschappelijk zeer gevoelig thema, waarover de emoties hoog kunnen oplopen. Dit maakt dat wij voortdurend moeten balanceren tussen alles wat het gebruik van proefdieren bij mensen oproept en het centraal blijven stellen van proefdiervrije wetenschap. Om dit goed te kunnen doen, stellen we binnen het risicomangement transparante communicatie met alle relevante partijen (algemeen publiek, achterban, wetenschap, politici, gezondheidsfondsen, etc.) centraal.

Daarnaast liggen goede doelen in het algemeen ook regelmatig onder vuur. Terugkerende onderwerpen in het publieke debat zijn bijvoorbeeld het directeurssalaris en hoe goede doelen donateurs werven. Voor het directeurssalaris verwijzen wij altijd naar het jaarverslag, waar mensen kunnen zien dat dit ruim binnen de gestelde wenselijke kaders ligt en dat wij ook in de salarissen voor de rest van ons team zoeken

naar een balans tussen het belonen van expertise en ervaring aan de ene kant en het zijn van een goed doel aan de andere kant.

Als het gaat om het werven van donateurs, lopen wij als organisatie het grootste risico op reputatieschade doordat wij voor onze werving samenwerken met hierin gespecialiseerde bureaus (op verschillende kanalen: online, op straat of via de telefoon). Wij zetten deze bureaus in voor hun expertise, maar houden de regie altijd in eigen hand. Daarbij beperken we reputatierisico's doordat we op regelmatige basis contact hebben, briefings en scripts uitgebreid bespreken en nabespreken, tijdig wijzigingen doorgeven en contact zo persoonlijk mogelijk maken. Op deze manier zorgen we ervoor dat de medewerkers van de bureaus goed op de hoogte zijn van de missie, visie en werkwijze van onze organisatie en dat ze het verhaal helder en compleet kunnen overbrengen. Toch kunnen we nooit helemaal voorkomen dat medewerkers van een extern bureau het genuanceerde en complexe verhaal van Proefdiervrij niet (helemaal) overbrengen zoals wij dat zouden willen. In 2024 heeft dit gelukkig niet geleid tot grote klachten of risico's.

Sociale media hebben een enorme potentie als het gaat om positieve impact, maar maken organisaties als Proefdiervrij ook kwetsbaar voor reputatieschade. We stemmen al onze eigen uitingen intern af en kijken daarbij kritisch naar doel en doelgroep. Ons uitgangspunt in communicatie is transparantie en openheid. Om reputatieschade te voorkomen, houden we alle reacties op social media in de gaten. Waar nodig, reageren we met zorg. Dit wordt sinds 2023 gedaan door onze community managers. Zij worden op hun beurt weer ondersteund door het communicatieteam.

Een ander reputatierisico zien we bij wetenschappelijke instellingen waar wij mee samenwerken. Als Stichting Proefdiervrij stimuleren wij de ontwikkeling en implementatie van proefdiervrije onderzoeksmethoden. Dit wordt gedaan door wetenschappers die in een omgeving werken waar vaak ook nog dierproeven worden gedaan. Dit kan leiden tot een spagaat voor de onderzoekers, waarbij wij goed moeten balanceren tussen daadkracht richting ons doel, maar het niet tegelijkertijd onbedoeld afschrikken van wetenschappers en

instellingen die we keihard nodig hebben als ambassadeurs voor proefdiervrije innovaties. In 2024 zijn er veel ontwikkelingen geweest op dit gebied. In Nederland, in Europa, van de politiek tot aan wetenschap: overal wordt de transitie naar proefdiervrij onderzoek steeds duidelijker. Maar dat brengt ook gevoeligheden en een tegengeluid mee. Dat is niet erg, maar vraagt wel van ons dat we continu scherp zijn in onze uitingen. In 2024 hebben we ervaren hoe goed onze band met ons (wetenschappelijke) netwerk is: een samenwerkingspartner was niet tevreden met onze uitingen. Ze hebben direct contact met ons gezocht, besproken waar de frictie zat, we hebben toelichting gegeven en waar nodig aanpassingen gedaan. Hierdoor konden eventuele reputatieschade voorkomen. In 2025 werken we verder aan beleid waarmee we onderzoekers ook nader kunnen ondersteunen in communicatie binnen hun eigen werkomgeving. In dat beleid betrekken we communicatie-afdelingen van instellingen in een vroeger stadium bij projecten waarover we gaan communiceren naar het publiek. We behouden onze waarden om transparant, eerlijk en duidelijk te communiceren en op basis van vertrouwen samenwerkingen aan te gaan. Door duidelijke afspraken te maken, beperken we het risico op reputatieschade.

1.3 Doelrealisatie

1.3.1. Impact

Proefdiervrij streeft naar maximale impact. Dit betekent dat we onze activiteiten zo vormgeven dat we *echt* invloed hebben. Van 2022 t/m 2024 hebben we veel aandacht besteed aan het opstellen van een impactplan voor 2025-2028 dat we halverwege 2024 hebben opgeleverd. Onderstaande strategie is de basis van dit impactplan”

Wij zijn het enige goede doel dat zich volledig richt op proefdieren. Wij zijn de stem van dieren die gebruikt worden voor wetenschappelijke doeleinden. Ons doel is de volledige vervanging van alle proeven op dieren.

Om dit doel te bereiken moeten proefdiervrije innovaties eerst de norm worden binnen het biomedische en biotechnologische onderzoek. We hebben gekozen voor biomedische en biotechnologische wetenschap omdat juist in dit onderzoeksgebied veel proefdieren worden gebruikt. Bovendien is dit het terrein waarop innovatieve oplossingen kunnen worden ontwikkeld en waar de afgelopen jaren aanzienlijke vooruitgang is geboekt.

De (kwantitatieve) norm is voor ons bereikt als minimaal 75% van het preklinische biomedische en biotechnologische onderzoek proefdiervrij is. Tegelijkertijd beseffen we ons dat ook een kwalitatieve norm een rol speelt binnen de wetenschap, een soort ‘gevoel’ van wat als normaal wordt beschouwd. Door middel van gesprekken, trends en publicaties verkrijgen we hier inzicht in. Parallel aan het bereiken van de norm binnen de biomedische en biotechnologische wetenschap, grijpen we kansen voor het integreren van deze norm in de maatschappij.

Om deze ambities waar te maken, richten we ons in 2025-2028 op verschillende inhoudelijke strategische paden.

1) De kern van de oplossing zit nog steeds in het onderzoek; we zijn verder dan je denkt, maar we zijn er nog niet! We blijven proefdiervrije innovaties stimuleren door wetenschappelijk onderzoek zonder dieren te financieren en onderzoekers die proefdiervrij werken te verbinden

2) in het tweede pad, delen we kennis, feiten en bewijzen rondom dierproeven en innovaties om acceptatie en vertrouwen in proefdiervrije innovaties te vergroten. We zorgen ervoor dat jonge onderzoekers kennis opdoen over proefdiervrije innovaties. Op basis van de kennis, feiten en bewijzen nemen we een standpunt in en spreken we ons uit over onrechtvaardigheid.

3) Daarnaast ontwikkelen we een pad waarin we bedrijven betrekken. We zien een grotere bewustwording dat proefdiervrij innoveren kansen biedt voor het bedrijfsleven op het gebied van kosten, maatschappelijke verantwoording en duurzaamheid. Hier profiteren proefdieren van omdat zij alleen overbodig worden als proefdiervrije innovaties ook echt gebruikt worden.

Deze inhoudelijke strategische paden bieden maximaal voeding voor onze fondsenwerving, de basis van ons bestaan. We zetten het dier altijd voorop en communiceren over de waarde van proefdiervrije innovaties, de kansen die we zien, maar laten ook zien waar proefdiergebruik echt niet meer nodig is.

We positioneren ons als constructieve, maar strijdlustige organisatie die een netwerk creëert van voorvechters van een proefdiervrije wereld om te laten zien dat het anders kan.

1.3.2. Activiteiten en financiële positie

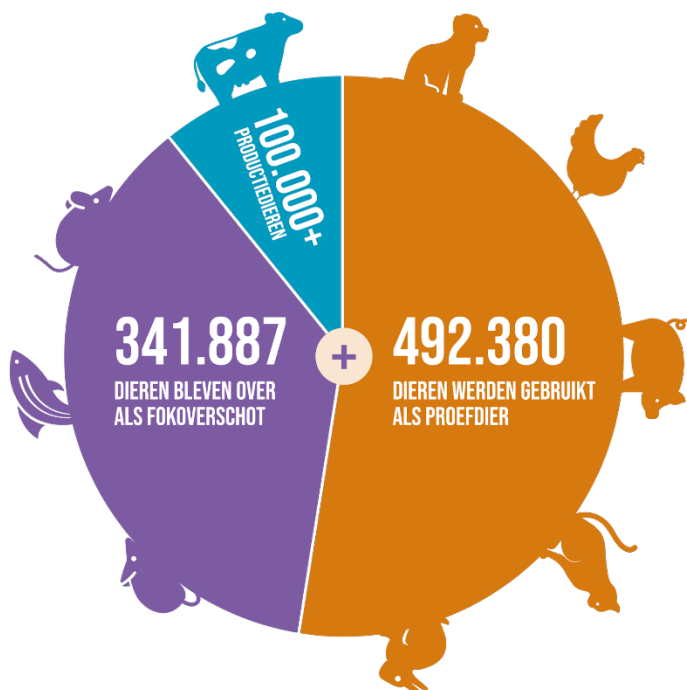
Verder kijken dan proefdieren en onderzoeksmodellen

Organoids, organen-op-chips, computermodellen, kunstmatige intelligentie: een steeds groter wordende groep vooruitstrevende wetenschappers ontwikkelt onderzoeksmethoden die niet alleen proefdieren overbodig maken, maar ook betere resultaten opleveren voor mensen. Als stichting zien wij het als onze taak om ervoor te zorgen dat proefdiervrije pioniers dit fantastische en onmisbare werk kunnen uitvoeren. Dit doen we door samen te werken met wetenschappers, onze kennis en ervaring te delen, geld op te halen voor hun onderzoek en ons netwerk voor hen in te zetten.

Tegelijkertijd moeten we onder ogen zien dat het ontwikkelen van proefdiervrije modellen op zichzelf nog geen einde maakt aan het dierenleed in laboratoria. Dat komt doordat deze modellen nog lang niet altijd ingezet worden, maar óók doordat niet alleen proefdieren de klos zijn in onderzoek.

Niet alleen proefdieren zijn de klos

Ieder jaar worden er nog steeds bijna een half miljoen dierproeven gedaan in Nederland. En dit torenhoge cijfer representeert helaas nog maar een deel van het dierenleed dat plaatsvindt in onderzoek. Er worden namelijk ook veel dieren gefokt die uiteindelijk niet 'gebruikt' worden. In 2022 waren dit er maar liefst 341.887. Een heel klein deel van dit zogeheten 'fokoverschot' vindt een liefdevol thuis, maar verreweg de meeste van deze dieren worden afgemaakt.

Daarnaast is er een grote groep 'productiedieren'. Zij zijn volgens de wet geen proefdier, maar in de praktijk wordt hun lijf net zo goed gebruikt voor onze wetenschap, met alle stress en pijn die daar onvermijdelijk bij komt kijken. Zo wordt het bloed van foetussen van koeien die in het slachthuis zwanger blijken te zijn, vaak gebruikt in onderzoek. Ook in onderzoek dat volgens de letter van de wet 'proefdiervrij' mag heten.

Zo is ook onderzoek met bijna alle ongewervelde dieren volgens de wet geen proefdieronderzoek. Deze dieren hebben geen centraal zenuwstelsel en worden daarom niet aangemerkt als proefdier, terwijl ze wél in onderzoek gebruikt worden. Omdat ze geen ruggengraat hebben, zouden ongewervelde dieren als spinnen, bijen en kreeften geen stress of pijn ervaren. Een gevaarlijke aanname: want dat deze dieren anders functioneren dan wij, sluit niet uit dat ze op hun eigen manier iets ervaren dat je kunt vergelijken met wat wij pijn en stress noemen.

Dit jaar vroegen we voor het eerst uitgebreid aandacht voor al die dieren die wel lijden in en voor onderzoek, maar niet gedefinieerd worden als proefdier. We zetten hen centraal in onze campagnes en financierden projecten die een einde kunnen maken aan hun leed. Want pas als we *alle* dieren in onderzoek erkennen, kunnen we een eind maken aan *al* het dierenleed in onderzoek.

Met onderzoeksmodellen alleen komen we er niet

Als je denkt aan de transitie naar een proefdiervrije wetenschap, denk je al snel aan het ontwikkelen van innovatieve onderzoeksmodellen. En hoewel dat ontwikkelen inderdaad ontzettend belangrijk is, zien we dat proefdiervrije modellen die hun effectiviteit bewezen hebben in de praktijk nog lang niet altijd de kans krijgen om hun potentie waar te maken. Hardnekkig ingesleten onderzoeksgewoonten en achterhaalde wet- en regelgeving zorgen ervoor dat proefdieren nog steeds lijden in onderzoeken waarvoor we al bewezen proefdiervrije modellen op de plank hebben liggen.

Daarom doen we er steeds meer voor om te zorgen dat modellen die al ontwikkeld zijn ook daadwerkelijk gebruikt worden. Dit doen we onder meer door ieder jaar de Proefdiervrij Venture Challenge te organiseren, waarin we deelnemende teams begeleiden met het op de markt brengen van hun proefdiervrije innovatie. We doen dit ook door door studenten en jonge onderzoekers centraal te zetten in een aanzienlijk deel van onze activiteiten, om zo een nieuwe generatie proefdiervrije onderzoekers op te leiden, voor wie proefdiergebruik nooit een gewoonte wordt. We doen dit ook door de samenwerking met bedrijven op te zoeken. Bedrijven zijn een belangrijke stakeholder in de transitie naar een proefdiervrije wetenschap. Zij kunnen proefdiervrije modellen omarmen in hun eigen onderzoeken en druk uitoefenen op regelgevers om van proefdiervrij onderzoek de norm te maken.

Proefdiervrij onderzoek

Ruim een miljoen naar proefdiervrij onderzoek

Natuurlijk blijft proefdiervrij onderzoek altijd één van onze belangrijkste pijlers, omdat we alleen met proefdiervrije modellen proefdieren overbodig kunnen maken. In 2024 gaven we dan ook ruim een miljoen uit aan proefdiervrij onderzoek.

€ 600.000 naar Meer Kennis met Minder Dieren (ZonMw)

In 2024 kozen we ervoor om € 600.000 van ons onderzoeksbudget toe te kennen via het programma 'Meer Kennis met Minder Dieren' (MKMD) van ZonMw. Dit subsidieprogramma stimuleert onderzoek zonder proefdieren en is een belangrijke stuwende kracht in de transitie naar proefdiervrije wetenschap in Nederland. Vanuit dit programma zet ZonMw verschillende oproepen uit, waarbinnen onderzoekers om financiering kunnen vragen.

Dat we er al bijna 15 jaar voor kiezen om een groot deel van ons geld niet zelf toe te kennen aan onderzoekers, maar dit in plaats daarvan via een grote partij als ZonMw te laten lopen, is niet zonder reden. Op deze manier kunnen wij als stichting gebruikmaken van de expertise, infrastructuur en bestaande netwerken van een gerenommeerde onderzoeksfinancier. Zo hebben wij onze handen vrij om andere werkzaamheden op te pakken en maximaliseren we onze impact, terwijl we nog steeds verzekerd zijn van een transparant en onafhankelijk selectieproces.

Onze € 600.000 ging via ZonMw onder meer naar het valideren van proefdiervrije modellen. Oftewel: naar onderzoeken waarmee wetenschappers kunnen bewijzen dat hun proefdiervrije modellen écht werken. Ons geld gaat ook naar het stimuleren van onderzoekers om out-of-the-box te denken en onderzoek dat ze vroeger met proefdieren deden nu met proefdiervrije modellen uit te voeren.

€ 300.000 naar eigen projecten, groot én klein

We financierden ook 17 eigen projecten, bij elkaar voor een waarde van ruim € 300.000. Maar liefst 7 van deze projecten waren pilots.

Meer geld voor pilots

Pilots zijn kleine onderzoeksprojecten die met een relatief kleine financiering van € 5000 meestal al kunnen starten. Maar omdat het bij pilots gaat om het uitproberen van compleet nieuwe dingen, geven grote instellingen hier zelden geld voor. Wij doen dat wel. Want als je geen geld durft te stoppen in onderzoek waarvan de resultaten nog niet gegarandeerd zijn, kun je nooit een grote stap vooruit zetten in een nieuwe, verrassende richting.

Zo investeerden we afgelopen jaar bijvoorbeeld in het pilotproject van Aram de Haas, die onderzoekers helpt om een passend diervrij alternatief te kiezen voor het kalfsserum dat zij normaal gesproken gebruiken in hun onderzoek. Met de resultaten van zijn pilot hoopt Aram aan te tonen dat diervrije alternatieven net zo goed of beter werken dan kalfsserum. Met de bibliotheek van proefmonsters van diervrije onderzoeksproducten die hij aanlegt, maakt hij het onderzoekers makkelijk om over te stappen.

Doorbraak in huidonderzoek

Supertrots zijn we op onze jarenlange samenwerking met prof. dr. Ellen van den Bogaard en haar team. Ellen kweekt een 3D-huidmodel van gedoneerde menselijke huidcellen. Deze stukjes huid hebben dezelfde eigenschappen als echte menselijke huid en zijn dus bij uitstek geschikt om medicijnen te testen. Een van de belangrijke kenmerken van onze huid is het microbioom: de bacteriën en schimmels die op onze huid leven. En dat microbioom hebben Ellen en haar team dit jaar succesvol weten na te bootsen. Fantastisch nieuws, want op dit moment kost de zoektocht naar medicijnen voor huidziekten ieder jaar opnieuw duizenden muizen het leven, zonder dat dit de gewenste resultaten oplevert voor patiënten: juist doordat ons microbioom zo anders is dan dat van muizen.

AI vervangt proefdieren

Ook kunstmatige intelligentie speelt een belangrijke rol in het vervangen van proefdieren. Aan de Hogeschool Utrecht werkt dr. Marc Teunis met subsidie van Proefdiervrij aan een AI-tool die de veiligheid van stoffen voor de menselijke gezondheid voorspelt. De tool analyseert de chemische structuur van nieuwe stoffen en vergelijkt deze met stoffen waar we al meer van weten. Hiervoor vergelijkt de tool razendsnel data van over de hele wereld. De AI-tool gaat onderzoekers niet vervangen, maar licht de mogelijke effecten van stoffen uit en beveelt de meest effectieve testmodellen aan.

Gewoon, praktisch: een database

Soms heeft innovatie niks te maken met gekweekte organen, kunstmatige intelligentie en andere dingen die *high tech* en futuristisch klinken. Soms is het ook gewoon heel erg praktisch. Zoals de database waar Jeffrey Bajramovic, directeur van het 3Rs Centre in Utrecht, aan werkt met subsidie van Proefdiervrij. De database brengt beschikbare diervrije alternatieven samen en maakt deze eenvoudig doorzoekbaar voor onderzoekers. Bajramovic gelooft - net als wij - dat deze aanpak effectiever is dan voorlichten en aansporen. De database sluit aan bij de beroepspraktijk van wetenschappers en maakt de drempel om over te stappen op diervrij onderzoeksmateriaal zo laag mogelijk.

Een stem voor dieren

Alleen leed dat breed erkend wordt, komt hoog op de veranderagenda. Daarom steunden we niet alleen wetenschappelijke projecten, maar voerden we ook dit jaar weer campagne om proefdieren een stem te geven. We voerden voor het eerst campagne om te laten zien dat niet alleen proefdieren lijden in onderzoek, maar ook productiedieren, ongewervelde dieren en dieren die gebruikt worden voor de fok. We riepen de overheid doorlopend op om meer te investeren in proefdiervrij onderzoek en spraken universiteiten aan op hun verantwoordelijkheid in de transitie naar een proefdiervrije wetenschap. Tijdens de Europese verkiezingen riepen we mensen op om dieren letterlijk een stem te geven.

Stop dierproeven op universiteiten

Helaas is proefdiergebruik nog veel te vaak de gouden standaard die onderzoekers aan elkaar doorgeven. Met valse beloftes, want negen van de tien geneesmiddelen die werken voor proefdieren, werken niet voor mensen. Nu er steeds meer proefdiervrije onderzoeksmethoden zijn en een nieuwe generatie studenten meer dan ooit bereid is zich hard te maken voor dierenwelzijn, is wat ons betreft het moment aangebroken om die estafette een halt toe te roepen.

Door in te zetten op proefdiervrij onderwijs, willen we dierenleed met wortel en al uit de wetenschap trekken. Daarom riepen we universiteiten op om proefdieren letterlijk en figuurlijk uit de klas te halen. Door uitgebreider les te geven over proefdier vrije alternatieven en geen proefdieren meer te gebruiken tijdens de les.

Overheid, geef prioriteit aan proefdiervrij onderzoek

Zo'n 140.000 dierproeven in Nederland worden ieder jaar alleen maar uitgevoerd omdat de wet dat voorschrijft. Op zichzelf is dat al een pijnlijk hoog aantal, maar wat het extra schrijnend maakt, is dat we de alternatieven al klaar hebben liggen. Terwijl proefdieren lijden onder verouderde regelgeving, wachten proefdier vrije modellen soms wel twintig jaar op goedkeuring. Ondertussen wachten patiënten tevergeefs op een werkend medicijn. In aanloop naar het commissiedebat over dierproeven en proefdier vrije innovatie dat op 29 januari 2025 zal plaatsvinden, riepen we de overheid op om prioriteit te geven aan proefdiervrij onderzoek. Alleen al uit het feit dat dit debat in 2024 twee keer op het laatste moment uitgesteld werd, bleek dat de overheid het vervangen van dierproeven nog niet hoog genoeg op de agenda heeft staan.

Stemmen voor dieren

In mei riepen we, samen met andere Europese dierenwelzijnsorganisaties, kandidaat-Europarlementariërs op om beloftes voor dierenwelzijn te ondertekenen. Maar liefst 1.000 van hen gaven gehoor aan onze oproep. De kandidaten die tekenden, beloofden zich als gekozen parlementariër in te zetten voor alle dieren in Europa – dus óók voor proefdieren. Dit communiceerden wij naar onze achterban, zodat zij binnen de partij van hun keuze konden stemmen op een kandidaat die staat voor dierenwelzijn.

Tijdens de verkiezingen veroverden 102 van hen een zetel in het Europees Parlement. Dit betekent dat maar liefst één op de zeven zittende Europarlementariërs zich tijdens de verkiezingen publiekelijk gecommitteerd heeft aan dierenwelzijn. En dat is goed nieuws, want dat betekent dat onze missie breed gesteund wordt vanuit Europa.

Een volgende stap voor bestaande onderzoeksmodellen

Proefdiervrij Venture Challenge

Om de kloof tussen de ontwikkeling en de toepassing van proefdier vrije modellen te overbruggen, organiseren we ieder jaar de Proefdiervrij Venture Challenge. Tijdens deze challenge helpen professionals van GameChanger Challenge BV teams van o.a. onderzoekers om hun proefdier vrije innovatie om te zetten in een start-up. Op die manier willen we ervoor zorgen dat proefdier vrije modellen op de markt komen en dus niet ongebruikt in de kast blijven liggen. Dit jaar won Team Hello R&D met hun businessplan het startbedrag van € 25.000 voor hun bedrijf.

Het team dat bestaat uit Sabine Fuchs, Ibrahim Ardisasmita en Indi Joore ontwikkelde een organoidmodel van levercellen dat voorspelt welk effect een geneesmiddel op de lever heeft. Het is verplicht om voor een nieuw medicijn of chemische stof aan te tonen dat veilig is voor de mens. Het organoidmodel van Hello R&D is dus een innovatie met grote potentie, want alleen al in de Europese Unie worden jaarlijks één miljoen dieren gebruikt om de veiligheid van medicijnen te testen.

Derde subsidieronde humane meetmodellen

Humane meetmodellen zijn onderzoeksmodellen die de mens als uitgangspunt nemen. Hierdoor kunnen de onderzoeksresultaten eerder ingezet worden om mensen beter te behandelen. Je moet dan bijvoorbeeld denken aan cellen op een chip of computermodellen die menselijke data gebruiken.

Dit jaar zetten de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF), ZonMw en Topsector Life Sciences & Health voor de derde keer een subsidieoproep uit voor onderzoekers die een veelbelovend humaan meetmodel ontwikkeld hebben en daar een volgende stap mee willen zetten. Wij waren cofinancier voor deze subsidieverstrekking. Er kwam een recordaantal van elf aanvragen binnen, waarvan we er vijf konden toezeggen. Dat we niet alle onderzoekers konden helpen om de volgende stap met hun model te zetten is natuurlijk jammer, maar het laat ook zien dat steeds meer onderzoekers kiezen voor proefdiervrije methoden en onze missie delen.

Proefdiervrij en politiek

124,5 miljoen voor proefdiervrij onderzoekscentrum

Op 15 maart kregen we bericht dat het Nationaal Groeifonds 124,5 miljoen euro gaat investeren in het nieuw op te richten Centrum voor Proefdiervrije Biomedische Translatie (CPBT), een centrum dat zich volledig zal focussen op het versnellen van de overstap naar proefdiervrije onderzoeksmodellen. Wat het centrum extra uniek maakt, is dat het zich niet uitsluitend gaat richten op het *ontwikkelen* van nieuwe modellen, maar ook op het *beoordelen* en *implementeren* van bestaande modellen.

Dat de overheid zoveel geld uittrekt voor een centrum voor proefdiervrije wetenschap, geeft ons hoop dat ze ook andere randvoorwaarden gaat scheppen om dierenleed in onderzoek te stoppen. Bij het project zijn in totaal ongeveer zeventig partners betrokken die bij elkaar nog eens hetzelfde bedrag zullen investeren. Stichting Proefdiervrij investeert ook 75.000 in dit project. Onze directeur Debby Weijers zal zelf plaatsnemen in de maatschappelijke adviesraad van het CPBT, waarin ook de wetenschap, de overheid en de farmaceutische industrie vertegenwoordigd zullen zijn.

Kennissessie voor nieuwe Kamerleden en beleidsmedewerkers

We vinden het belangrijk dat politici goed snappen wat proefdiervrije innovatie kan betekenen voor dieren én mensen. Omdat we dit jaar een nieuwe regering kregen met veel nieuwe Kamerleden en beleidsmedewerkers, organiseerden we een kennissessie waarin we o.a. wetenschappers, bedrijven en politici bij elkaar brachten om het te hebben over het belang van proefdiervrije wetenschap.

Nieuwe Kamerleden en beleidsmedewerkers stelden veel vragen om grip te krijgen op de materie. Ze wilden goed voorbereid zijn om kritische vragen te stellen aan de minister en om vragen uit de Kamer en hun achterban te beantwoorden. Er kwamen bijvoorbeeld veel vragen over of medicijnen en producten wel veilig blijven voor mensen als we niet meer op dieren testen. Dit gaf ons de kans om uit te leggen dat menselijke modellen juist voor meer veiligheid kunnen zorgen dan dierproeven. Mede naar aanleiding van de bijeenkomst sprak de staatssecretaris van landbouw, visserij, voedselzekerheid en natuur in een brief aan de Tweede Kamer zijn waardering uit over onze constructieve inzet en aanbevelingen.

Behoud het debat over dierproeven

Het debat dierproeven dat in 2024 tot twee keer toe uitgesteld werd, vindt zoals het er nu naar uitziet in januari 2025 voor de laatste keer plaats. Daarna wordt het samengevoegd met 'andere diergerelateerde onderwerpen'. Hiervan werden wij op de hoogte gesteld door Ines Kostic van de PvdD, die dat - net als wij - een slechte zaak vond. Kostic vroeg ons dan ook om hulp om dit tegen te houden. Dit is vooralsnog helaas niet gelukt, maar we zullen er opnieuw aandacht voor vragen met een brief waarin we de politiek oproepen dit debat niet samen te voegen. Deze brief is ondertekend door zo'n dertig wetenschappers uit ons netwerk.

Bereik en bekendheid

Het afgelopen jaar steeg onze spontane naamsbekendheid van één naar twee procent. Dat lijkt misschien nog steeds niet veel, maar dit betekent wel dat twee keer zoveel Nederlanders dit jaar onze missie helder voor ogen hadden. Ook onze zogeheten 'geholpen' naamsbekendheid steeg, van 57 procent naar 62 procent. Dit zijn de mensen die ons niet uit zichzelf noemen, maar ons wel herkennen als ze ons ergens voorbij zien komen.

Met onze online en offline publicaties bereikten we 28 miljoen mensen. Dat is twee keer zoveel als in 2023. Met 54 online publicaties op onze naam hebben we ons doel van 50 ruimschoots gehaald. Offline hadden we mooie publicaties in &C, Volkskrant en NRC. Met 510 mentions op social media werden we drie procent vaker genoemd door anderen dan vorig jaar.

Blij zijn we ook met de 69.382 volgers op social media, al hadden we op iets meer groei gehoopt. Met 4.969 volgers was Instagram onze grootste groeier, TikTok en Threads bleven achter. In januari verlieten we X, omdat dit platform niet langer in lijn was met onze waarden. Want uiteindelijk laten we niet alleen met wat we posten, maar ook met welke kanalen we wel en niet gebruiken zien waar we voor staan.

Publicaties waar we trots op zijn

Omdat we in 2024 een nog breder publiek wilden bereiken met onze missie, hebben we vol ingezet op grote media. En met succes.

In de zomer boden we vrouwenblad &C een artikel aan met tips om proefdiervrije zonnebrand te herkennen. Het blad besloot dit artikel te plaatsen, waardoor wij honderdduizenden lezers bereikten, precies in het zonnebrandseizoen.

Op Wereldproefdierendag kregen wij een podium voor onze missie in de Volkskrant. Een opiniestuk van directeur Debby Weijers over het leed van productiedieren werd zowel online als offline geplaatst.

Om ook een jongere doelgroep te bereiken, ging Debby voor de 3vraagtdoor-podcast van NPO3 in gesprek met Sonja de Vries van Wageningen University Research, over waarom we nog steeds dierproeven doen. Het werd een open gesprek tussen twee mensen met twee verschillende perspectieven, dat jongeren hopelijk geprikkeld heeft om hier zelf verder over na te denken.

Proefdiervrij hersenonderzoek in Briljante Breinen

Op 20 juli ging presentator Sebastiaan Labrie in een bijzondere aflevering van Briljante Breinen (RTL4) in gesprek met wetenschapper Kerensa Broersen over de mini-orgaantjes die zij met haar team ontwikkelde. Met dit baanbrekende proefdiervrije onderzoeksmodel kunnen wetenschappers onderzoek doen naar de oorzaken en de behandeling van hersenziekten. Zo redt het onderzoek van Kerensa mensen én dieren.

De aflevering trok 273.000 kijkers en was daarmee de best bekeken aflevering van het hele seizoen Briljante Breinen. Met herhalingen en uitgesteld kijken erbij, zagen in totaal ongeveer 300.000 mensen de aflevering. Deze ongekende kijkcijfers laten zien dat dierenwelzijn het brede publiek aanspreekt.

Meer zichtbaarheid door gerichte media-inkoop

Naast de mooie publicaties die we 'verdienden' door kwalitatief hoogwaardige content aan te leveren bij grote media, kochten we dit jaar ook gericht ruimte in bij kranten en magazines. Dit zorgde onder meer voor een piek van 1.500 kliks naar onze website, een stijging van 500 tot 650 procent vergeleken met het dagelijkse gemiddelde van 200-250 kliks.

Weekend van de Wetenschap

Een wel heel bijzonder podium voor onze missie hadden we tijdens het Weekend van de Wetenschap dat ieder jaar georganiseerd wordt door het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), het NEMO Science Museum en het VNCI (Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie). Tijdens dit evenement kunnen kinderen een kijkje nemen in laboratoria en zo kennismaken met wat het betekent om je bezig te houden met wetenschap.

Wij waren er ook bij, gewapend met het bordspel 'Race naar een proefdiervrij lab' dat een groep scholieren afgelopen jaar speciaal voor ons ontwierp om kinderen spelenderwijs kennis te laten maken met onze missie. We daagden de jonge bezoekers van het Weekend van de Wetenschap uit om als slimme wetenschappers of dappere proefdieren zo snel mogelijk naar een proefdiervrije wereld te racen. Betrokkenheid en activatie

In 2024 bezochten 120.000 mensen onze website, dat is bijna 22 procent meer dan in 2023. Het aantal interacties op social media lag helaas 13 procent lager dan in 2023. Dit is grotendeels te verklaren doordat we niet meer actief waren op X, een krimp die we niet hebben kunnen opvangen met de tegenvallende groei op Threads en TikTok.

Succesvolle lancering Animal Free Gallery

Een mooi succes op het gebied van betrokkenheid en activatie was de lancering van de *Animal Free Gallery*, een LinkedIn-groep die inmiddels al 114 leden heeft. Het is een groep waarin professionals proefdiervrije successen met elkaar kunnen delen om elkaar op de hoogte te houden, te inspireren en de transitie naar een proefdiervrije wetenschap te stimuleren.

Achterban in actie

Het is natuurlijk altijd fantastisch als onze achterban zelf in actie komt om aandacht te vragen voor proefdiervrij onderzoek. Ook in 2024 gebeurde dat weer volop. Zo organiseerden leerlingen van het Media College in Amsterdam een expositie waar mensen prints van hun werk konden kopen. Mooie exposure voor onze missie en de opbrengst van € 300 doneerden zij ook aan ons.

Jonge wetenschappers centraal

Cursus voor phd-studenten

Een van de eigen projecten speciaal gericht op jonge wetenschappers die we dit jaar financierden, was het ontwikkelen van een cursus over proefdiervrije modellen voor phd-studenten. Door jonge onderzoekers de kennis en tools te geven die ze nodig hebben om proefdiervrije onderzoeken uit te denken en uit te voeren, vergroten we de kans dat zij hier in de rest van hun loopbaan ook daadwerkelijk voor zullen kiezen.

Colleges aan hogescholen en universiteiten

Onze medewerker wetenschap en innovatie geeft ieder jaar zo'n dertig keer een college over proefdiervrije alternatieven bij hogescholen en universiteiten. Tot april was dit collega Anne Burgers, die een master dierwetenschappen afrondde aan de Universiteit van Wageningen. Vanaf april nam Lianne de Vor het stokje van haar over. Beiden houden het vanuit hun wetenschappelijke achtergrond tijdens de colleges graag bij de feiten: een serieuze kennismaking met de mogelijkheden van proefdiervrije alternatieven, geen promotiepraatje voor onze stichting.

En die colleges zijn nog hard nodig. Zo blijken de meeste studenten niet te weten dat negen op de tien medicijnen die positief testen op dieren niet werken voor mensen. Ook zien we dat het college deuren opent voor studenten. We koppelen studenten die dat willen aan onderzoekers in ons netwerk en maken studenten duidelijk dat ze bij ons terecht kunnen voor financiering. Hierdoor weten jonge onderzoekers die proefdiervrij onderzoek willen doen ons te vinden als ze iets nodig hebben.

Hugo van Poelgeestprijs voor Giulia Moreni

Iedere twee jaar reiken we samen met Stichting Bouwstenen voor Dierenwelzijn de Hugo van Poelgeestprijs uit aan een jonge onderzoeker die innovatief proefdiervrij onderzoek doet. Dit doen we om jonge veelbelovende wetenschappers te stimuleren om proefdiervrij te blijven werken. Dit jaar ging de prijs naar Giulia Moreni, PhD kandidaat in *computational neuroscience* aan het Amsterdam UMC.

Met behulp van menselijke stamcellen maakt zij het verloop van virale infecties inzichtelijk. Haar aanpak brengt persoonlijke behandelingen, afgestemd op individuele patiënten, een stap dichterbij. Voor dit vooruitstrevende onderzoek nam zij de juryprijs én de publieksprijs mee naar huis.

Zo haalden wij geld op

Het was een uitdagend jaar voor de fondsenwerving. Door capaciteitsproblemen in het team hebben we niet alle plannen kunnen uitvoeren. Des te blijer zijn we dat we onze financiële doelstellingen grotendeels tóch gehaald hebben. We kwamen exclusief nalatenschappen uiteindelijk uit op € 2.465.569.

Doorlopende toezeggingen namen af

Dit jaar nam het aantal doorlopende toezeggingen af. Dit komt doordat we straatwerving aan het afbouwen zijn en dit nog niet hebben kunnen compenseren met alternatieve kanalen. Desalniettemin haalden we € 1.924.037 op, maar iets minder dan de € 2.000.000 waar we op ingezet hadden.

Meer geld uit losse giften

We wilden dit jaar € 350.000 ophalen met losse giften van particulieren, maar we kwamen uit op € 381.981. Ondanks het feit dat we steeds minder mensen onze direct mailings mogen sturen, haalden we hier meer geld mee op dan in 2023. Dit komt doordat mensen die wel geven, meer geven dan voorheen. Ook op de online kanalen (website, nieuwsbrieven) zijn we dit jaar weer flink gegroeid. Dit kan uitgroeien tot een serieus alternatief voor straatwerving.

Nalatenschappen

In 2024 kwam er maar liefst € 835.558 binnen aan nalatenschappen. Helemaal nieuw was de telemarketingactie die we uitgevoerd hebben om nalatenschappen te werven. Naar aanleiding hiervan vroegen 115 mensen de nalatenschapsbrochure aan en namen in ieder geval acht mensen ons op in hun testament.

Extra geld voor brandwondenonderzoek

Met het giftverzoek dat in december 2023 op de mat viel, haalden we begin 2024 zoveel geld op, dat Patrick Mulder en zijn team hun brandwondenonderzoek hebben kunnen uitbreiden. Ze ontwikkelen een menselijk huidmodel van ongeveer één vierkante centimeter om geneesmiddelen voor brandwonden te testen. Dit onderzoek draagt bij aan betere behandelingen voor brandwondenpatiënten en aan brandwondenonderzoek zonder proefdieren. Aan het einde van het jaar kregen we nog een keer een grote gift binnen voor het onderzoek van Patrick. Dit betekent dat hij nog een keer de kans krijgt om zijn onderzoek uit te breiden en de impact van zijn werk te vergroten.

Groot geven & periodiek schenken

Ook met de grote giften en periodieke schenkingen ging het goed. We hadden in 2024 320 schenkingsovereenkomsten, goed voor een jaarwaarde van € 77.059. Met maar liefst 148 van die schenkers hebben we een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

Nadat we een donateur bedankten voor twee grote giften van €1000, ontvingen we van deze zelfde geveer nog eens het ongelofelijk gulle bedrag van € 50.000. Dit bedrag mogen we uitgeven aan pilotprojecten die kalfs-serum vervangen, onze samenwerking met de Brandwondenstichting en een project waarin proefdiervrij hersenonderzoek wordt gedaan.

1.4 Financieel beleid en resultaten

1.4.1 Financiële positie		
	2024	2023
		€
Vastgelegd op korte termijn		
Liquide middelen	1.292.906	1.153.640
Effecten	1.978.388	1.796.570
Vorderingen en overlopende activa	313.065	223.165
Liquiditeitssaldo	3.584.359	3.173.375
Af: kortlopende en langlopende schulden en overlopende passiva	993.285	528.932
	2.591.074	2.644.443
Vastgelegd op lange termijn		
Vaste activa	599.070	651.070
Gefinancierd met beschikbare middelen	3.190.144	3.295.513

Tabel 1 Financiële positie Proefdiervrij 2024 en 2023

1.4.2 Resultaat

Samengevat zien de resultaten over 2024 en 2023 er als volgt uit:

	Realisatie '24		Realisatie'23	
	€	%	€	%
BATEN				
Baten van particulieren	3.141.576	95,45	2.969.753	94,93
Baten van bedrijven	0		0	0
Baten van verbonden (int.) organisaties	159.551	4,55	159.015	5,07
Baten van subsidies van overheden	0		0	0
Totaal geworven baten	3.301.127		3.128.768	
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	-637	0,00	-494	0
Totaal baten	3.300.490	100	3.128.274	100
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
~ Fonds Proefdiervrij onderzoek	1.100.820	30,49	1.112.373	32,12
~ Overige modules	352.851	9,77	400.331	11,56
~ Publiekscommunicatie	919.943	25,48	817.159	23,59
~ Communicatie donateurs	452.687	12,54	430.223	12,42
Totaal besteed aan doelstellingen	2.826.301		2.760.086	
Wervingskosten	624.636	17,30	584.505	16,88
Kosten beheer en administratie	159.597	4,42	119.102	3,43
Totaal Lasten	3.610.534	100	3.463.693	100
Saldo voor financiële baten en lasten	-310.044		-335.418	
Financiële baten en lasten	205.985		102.288	
Saldo van baten en lasten	-104.059		-233.130	

Tabel 2 Resultaatrekening, baten en lasten 2024 en 2023

1.4.3 Kengetallen

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
<i>Bestedingspercentage baten</i>			
Totaal bestedingen doelstelling uitgedrukt in een percentage van de totale baten.	85,63%	105,22%	88,23%
<i>Doelbestedingspercentage lasten</i>			
Totaal bestedingen doelstelling uitgedrukt in een percentage van de totale lasten.	78,28%	78,72%	79,69%
<i>Percentage wervingskosten</i>			
Wervingskosten uitgedrukt in een percentage van som van geworven baten.	18,92%	22,47%	18,68%
<i>Norm kostenbeheer en administratie</i>			
Kosten beheer en administratie uitgedrukt in een percentage van de totale lasten	4,42%	4,21%	3,44%

Tabel 3; kengetallen 2024 en 2023

1.4.4 Beleid kosten en methoden van fondsenwerving

Het proefdierenissue is een gevoelig maatschappelijk thema, waar vaak veel emoties bij komen kijken. Proefdiervrij richt zich hoofdzakelijk op de mogelijkheden van proefdiervrije innovatie, het opbouwen van samenwerkingen en een positieve benadering. Toch is ook het informeren over het probleem, de dierproef, van essentieel belang om de waarde van de oplossing in te zien. Dit geldt ook voor de fondsenwerving. Belangrijk is dat ook daar voldoende aandacht is voor informatieverstrekking, zodat mensen een juist beeld krijgen van onze organisatie. Ook de gesprekken die niet tot een donatie leiden, zijn van belang om mensen te informeren over het probleem, de oplossing en onze organisatie. Alle gesprekken dragen immers bij aan onze voorlichtende taak. Vandaar dat Proefdiervrij 50% op het budget voorlichting verantwoordt. Onder de kosten die volledig onder 'Wervingskosten' worden verantwoord, vallen o.a.: bankkosten, kosten drukken combola's en de kosten van het relatiesysteem. Het relatiesysteem wordt voor 50% ten laste van het fondsenwervingsbudget verantwoord. De drukkosten ten behoeve van het magazine komen voor 20% ten laste van het fondsenwervingsbudget.

1.4.5 Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen

Uitgangspunt voor onze reserves is het vinden van een balans tussen de hoogte van de reserves en het waarborgen van de continuïteit van ons werk. Vanaf 2022 houden wij 4 reserves aan: continuïteitsreserve, reserve financiering activa, overige reserve en de bestemmingsreserve projecten.

Voor dekking van risico's op korte termijn wordt een continuïteitsreserve (1.332.784 euro) aangehouden op basis van een risicoanalyse zoals voorgeschreven. Onder 'risico's op korte termijn' wordt verstaan: kosten eigen medewerkers, huisvestingskosten, kantoor- en administratiekosten, bestuurskosten en wervingskosten.

Voor reserves die vastliggen in materiële vaste activa wordt een reservefinanciering activa aangehouden. Deze reserve muteert met de investeringen, afschrijvingen en eventuele herwaarderingen van de materiële vaste activa.

Voor de risico's uit verworven nalatenschappen houden we overige reserves aan voor eventuele verrekeningen in de toekomst.

De bestemmingsreserve projecten wordt aangehouden ter dekking van toekomstige projectbestedingen ten gunste van de doelstelling.

Jaarlijks doet Proefdiervrij een aantal giftverzoeken met (soms) een specifieke bestemming. Deze worden verantwoord onder bestemmingsfondsen. Andere giften met een specifieke bestemming worden eveneens hier verantwoord.

1.4.6 Beleggingsbeleid

Proefdiervrij belegt in aandelen en obligaties, waarbij we verantwoord rendement en risico als uitgangspunten hebben. Ons beleid ten aanzien van dierproeven is strikt: bedrijven die zelf dierproeven doen of laten doen, zijn uitgesloten, ook als deze proeven gebaseerd zijn op een wettelijke verplichting. Ook beleggen we niet in dier-, milieu- of mensonvriendelijke fondsen. Onder deze randvoorwaarden is het belegd vermogen ondergebracht bij Triodos Bank. In 2018 is het risicoprofiel voor de beleggingen aangepast van 'defensief' naar 'neutraal'. De beleggingsdoelstelling is vermogensbehoud, met een doelvermogen van € 1.500.000 in 2032. In 2024 is met de Raad van Toezicht overlegd of het huidige risicoprofiel nog passend is bij de huidige situatie. De conclusie is dat terug gaan naar het defensieve profiel de juiste keuze lijkt; dit zullen we uitvoeren in 2025.

Iedere maand ontvangt Proefdiervrij een rapportage van de beleggingen van Triodos. Het beleggingsrendement 2024 is € 205.982. Dit positieve ongerealiseerde koersresultaat doet de negatieve resultaten van de afgelopen jaren gedeeltelijk teniet.

Om een nog betere spreiding van risico te bewerkstelligen, is in 2001 een kantoorpand aangekocht (dit is ons huidige kantoor). Hiermee werd € 650.000 belegd in vastgoed, een risicomijdende en goed renderende investering, zoals in de afgelopen jaren is gebleken. Dit heeft tevens als voordeel dat geen geld meer hoeft worden uitgetrokken voor de huur van een kantoorruimte. Primo 2020 is de marktwaarde van het kantoorpand getaxeerd op € 855.000.

1.4.7 Analyse Baten en Lasten

Proefdiervrij heeft een robuuste basis van maandelijks particuliere donaties. Van de donaties 2024 van particulieren ging 83,44 procent via een maandelijks incasso. Het overige komt van giften (eenmalige incasso's en overschrijvingen) van particulieren. Daarnaast ontvangen wij baten door middel van nalatenschappen. De totale realisatie baten 2024 is 5,5 % hoger dan 2023. Voor deze baten hebben zich in 2024 geen bijzondere baten voor gedaan.

De totale lasten 2024 zijn lager dan begroot en hoger dan 2023. Dit heeft met meerdere aspecten te maken, maar een belangrijke is straatwerving; met name de krapte op de arbeidsmarkt resulteerde in werf teams die niet volledig gevuld waren en geen kwalitatief sterke resultaten konden neerzetten. Hierdoor zijn de uitgaven op deze posten lager uitgevallen. Daarmee hebben wij echter ook minder nieuwe donateurs aan ons weten te binden. Een deel van de vrijgevallen lasten hebben wij ingezet voor andere manieren van werving, maar wij hebben niet alles op kunnen vangen.

Voor de projectbestedingen geldt dat we in 2024 opnieuw actief hebben samengewerkt met meerdere partners. Wij hebben een totale toekenning gedaan van 1.114.922 euro gedaan voor projecten (via overeenkomsten, eigen projecten of cofinanciering, zie ook hoofdstuk 1.2.1 Financiële risico's). De toezeggingen zijn iets lager dan begroot door verschillende aspecten waaronder minder dan 100% honoreringen in cofinanciering, waar wij wel vanuit gaan bij de toezeggingen. Daarnaast zijn de zogenaamde consortium agreements van 2 grote projecten niet afgerond in 2024, wat betekent dat wij de formele toezegging pas in 2025 zullen doen. Er is geen reden om aan te nemen dat er geen volledige overeenstemming gevonden zal worden.

1.5 Governance

1.5.1 Samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan

Algemeen directeur en bestuurslid per 31 december 2024:

Mevrouw D. Weijers, geen nevenfuncties

Naam lid	Portefeuille RvT	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Mevrouw H. Leenen	Voorzitter en Communicatie & Marketing	Senior adviseur communicatie bij Staatsbosbeheer	Freelance stemactrice en voice-over, Henriët Leenen stemproducties
De heer L.M. ten Siethoff	Financiën	Fondsmanager Triodos Regenerative Money Centre	<ul style="list-style-type: none">● Lid Raad van Toezicht Vrije School de Vuurvogel, Driebergen● Bestuurslid Walterus Stichting● Commissielid FIN Code Goed Bestuur
De heer R.H. Ostendorf	Wetenschap	Sr Business Development Manager TNO	n.v.t.
Mevrouw E. Veenstra	Personeel en organisatie	HR-adviseur Eevee- HR consultancy	n.v.t.
De heer J. Nekkers	Innovatie	Directeur Future Consult	n.v.t.

Tabel 4 Overzicht samenstelling Raad van Toezicht

1.5.2 Taak en werkwijze van directie en Raad van Toezicht

De directie bestaat uit één lid, die belast is met het bestuur van de stichting en het stichtingsbureau. De Raad van Toezicht (RvT) heeft een toezichhoudende taak. Daarnaast heeft de RvT een belangrijke klankbordfunctie voor de directie en geeft derhalve gevraagd (en ongevroegd) adviezen.

1.5.3 Bezoldigings- en vergoedingsbeleid

De directeur wordt conform de richtlijn van de Goede Doelen Nederland bezoldigd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting AVS Proefdiervrij de Regeling beloning directeuren van goededoelen-organisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De RvT ontvangt als zodanig geen bezoldiging. Een redelijke vergoeding voor de door hen ten behoeve van Proefdiervrij gemaakte kosten wordt op declaratiebasis verstrekt.

Salariëring van medewerkers gebeurt naar analogie van de overheidsschalen vastgesteld door het ministerie van Binnenlandse Zaken.

1.5.4 Wijze van benoemen en zittingsduur van directie en Raad van Toezicht

De benoeming van directieleden gebeurt door de RvT voor onbepaalde tijd.

De leden van de RvT worden benoemd voor een periode van vier jaar.

1.5.5 Verslag toezichthoudend orgaan

Vergaderingen

De Raad van Toezicht heeft in 2024 vier keer vergaderd, iedere keer in aanwezigheid van de directie.

Onderwerpen die tijdens de vergaderingen aan de orde zijn geweest:

- goedkeuring jaarverslag en jaarrekening 2023
- personele zaken
- evaluatie RvT en directie
- voortgang uitvoering jaarplan 2024
- evaluatie financiële positie
- besteding projectgelden
- impactplan 2025-2028
- samenstelling team Proefdiervrij en RvT

De directie informeerde de RvT tussentijds over de uitvoering van het jaarplan met een maandelijks directieverslag en een financiële kwartaalrapportage met toelichting over eventuele afwijkingen op de begroting. Daarnaast hadden de leden van de RvT onderling contact over onderwerpen en stonden zij de directie gevraagd en ongevraagd bij.

Innovatie

In het Impactplan 2025-2028 staat ‘innoveren’ op verschillende vlakken centraal. Het plan biedt houvast voor de komende jaren. Innovatie brengt verandering met zich mee en daar gaat iedereen anders mee om en er zijn ook verschillende behoeften. Dat geldt voor het team van Proefdiervrij maar ook voor externe samenwerkingen.

Naast externe expertise tijdens de opzet van de plannen is de Raad van Toezicht uitgebreid met een nieuw lid met de portefeuille ‘innovaties’. In 2024 is hiervoor in samenspraak met de Raad van Toezichtleden voor gekozen omdat de wereld om ons heen continue verandert. Alle vlakken waarop Proefdiervrij zich richt innoveren snel; zowel in de onderzoekswereld als in online media, maar ook op het gebied van fondsenwerving en politiek verandert het speelveld snel. En dan begeven we ons ook nog eens in de Goede Doelen sector, samen met ruim 50.000 andere instellingen met een ANBI status. In deze continue veranderende wereld, hebben wij behoefte aan een expert die toeziet op het organiseren van innovatie zodat we de juiste keuzes (blijven) maken. Door het aantrekken van zo'n lid in 2024, willen wij op langere termijn borgen dat veranderingen altijd de gewenste impact zullen hebben.

Samenstelling RvT

De Raad van Toezicht bestaat sinds medio 2024 uit 5 leden met de volgende aandachtsgebieden in portefeuille:

- communicatie en marketing
- personeel en organisatie
- financiën
- wetenschap en bedrijfsleven
- innovaties (nieuw)

Voor de leden van de RvT geldt de volgende profielschets:

- staat volledig achter de doelstelling van Proefdiervrij
- globaal inzicht in alle voor de stichting relevante beleidsterreinen
- inzicht in de voor de stichting relevante omgevingsfactoren en vermogen dit te vertalen naar de strategie van de stichting
- heeft een langdurige en brede ervaring in het aandachtgebied waarvoor persoon is aangetrokken;
- heeft actuele kennis van het aandachtgebied waarvoor persoon is aangetrokken;
- heeft een relevant en uitgebreid netwerk in haar/zijn aandachtsgebied;
- besluitvaardig en adviesvaardig
- integer

1.5.6 Gedragscode en richtlijn

Stichting Proefdiervrij kijkt verder dan haar eigen doelstelling. Zij wil zich gedragen als een maatschappelijk bewuste en verantwoordelijke organisatie. Daartoe heeft Proefdiervrij onder andere een Beleggingsstatuut, waarin is vastgelegd dat, naast het feit dat Proefdiervrij geen belangen wil hebben in bedrijven die betrokken zijn bij dierproeven, ook aan de principes van People, Planet, Profit wordt voldaan. In de omgang met het publiek onderschrijft Proefdiervrij de richtlijnen en gedragscodes van de DDMA (Data Driven Marketing Association), o.a. over privacy, telemarketing en social media. Als lid van Goede Doelen Nederland houdt Proefdiervrij zich aan de richtlijnen ten aanzien van zaken als kostenverdeling, directiebeloning, straatwerving en de wet Telemarketing. Verder heeft Proefdiervrij het CBF-keurmerk (de Erkenning) en de ANBI-status, hetgeen verplichtingen ten aanzien van verslaglegging en verantwoording met zich meebrengt.

1.5.7 Databeveiligingsbeleid

Stichting Proefdiervrij handelt ten allen tijden in overeenstemming met de AVG. Tevens is dit een voorwaarde voor alle partners waarmee wordt samengewerkt. Er zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met alle leveranciers van diensten. Bestanden worden uitgewisseld via een eigen ftp-server. Wij werken via een Cloud toepassing waarbij inloggen alleen kan via een ID en wachtwoord en op afstand een tweetraps authenticatie verplicht is. Er worden dagelijks back-ups gemaakt. Er is een gast account voor wifi. Alle medewerkers zijn zich bewust van de AVG. Ons relatiesysteem is door de leverancier aangepast en AVG-proof gemaakt. Stichting Proefdiervrij is zich bewust van de risico's, rechten en plichten voortvloeiende uit de AVG en handelt dienovereenkomstig.

1.5.8 Integriteitsbeleid

Regelingen

Proefdiervrij heeft een *klachtenregeling* voor donateurs en andere stakeholders. De nadruk ligt erop om te voorkomen dat een uiting van ongenoegen uitmondt in een klacht. Om dit te bewerkstelligen is er ook een interne procedure uitgeschreven zodat verantwoordelijkheden en taken helder zijn. In 2025 zal dit waar nodig aangescherpt of aangevuld worden. Alle inkomende communicatie wordt snel, eerlijk en donateur-gericht afgehandeld. Een klacht kan grote impact hebben op de positie van Proefdiervrij, daarom staan wij regelmatig stil bij de klachtenregeling en de afhandeling daarvan. In 2024 zijn er geen klachten binnengekomen bij de receptie (telefonisch, per post of per e-mail).

In 2020 is het integriteitsbeleid voor medewerkers opgesteld en vastgelegd. De directeur van Stichting Proefdiervrij is verantwoordelijk voor de integriteit binnen het team. In overleg is er ook een persoon in de Raad van Toezicht aangewezen als verantwoordelijke. Daarnaast is een klokkenluider meldpunt ingesteld via GIMD. Het integriteitsbeleid is zowel van toepassing op de vaste medewerkers als de zzp'ers, vrijwilligers en stagiaires, waar Proefdiervrij mee samenwerkt.

In het vierde kwartaal van 2022 hebben we beleid opgesteld m.b.t. het al dan niet aannemen van relatiegeschenken. Dit is sinds 2023 opgenomen in het integriteitsbeleid. Sinds 2020 hebben wij zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon (via GIMD), die beide beschikbaar zijn voor het dagelijkse team van Proefdiervrij. Dit zorgt ervoor dat iedereen altijd naar een vertrouwenspersoon toe kan stappen en daarin zelf een keuze kan maken of dat een directe collega is of een persoon die verder van de organisatie af staat. De gedragscode is onderdeel van het integriteitsbeleid. Wij hebben deze code in 2022 geëvalueerd en als gevolg daarvan één punt toegevoegd onder het kopje AVG. Verder werd de code bruikbaar en volledig bevonden. In 2024 zijn geen wijzigingen doorgevoerd.

Kwesties

In 2024 heeft de interne vertrouwenspersoon een gesprek met één medewerker gevoerd. Het betrof geen integriteitsschending. De vertrouwenspersoon was puur luisterend oor en de medewerker besloot dat dit ene gesprek voldoende was.

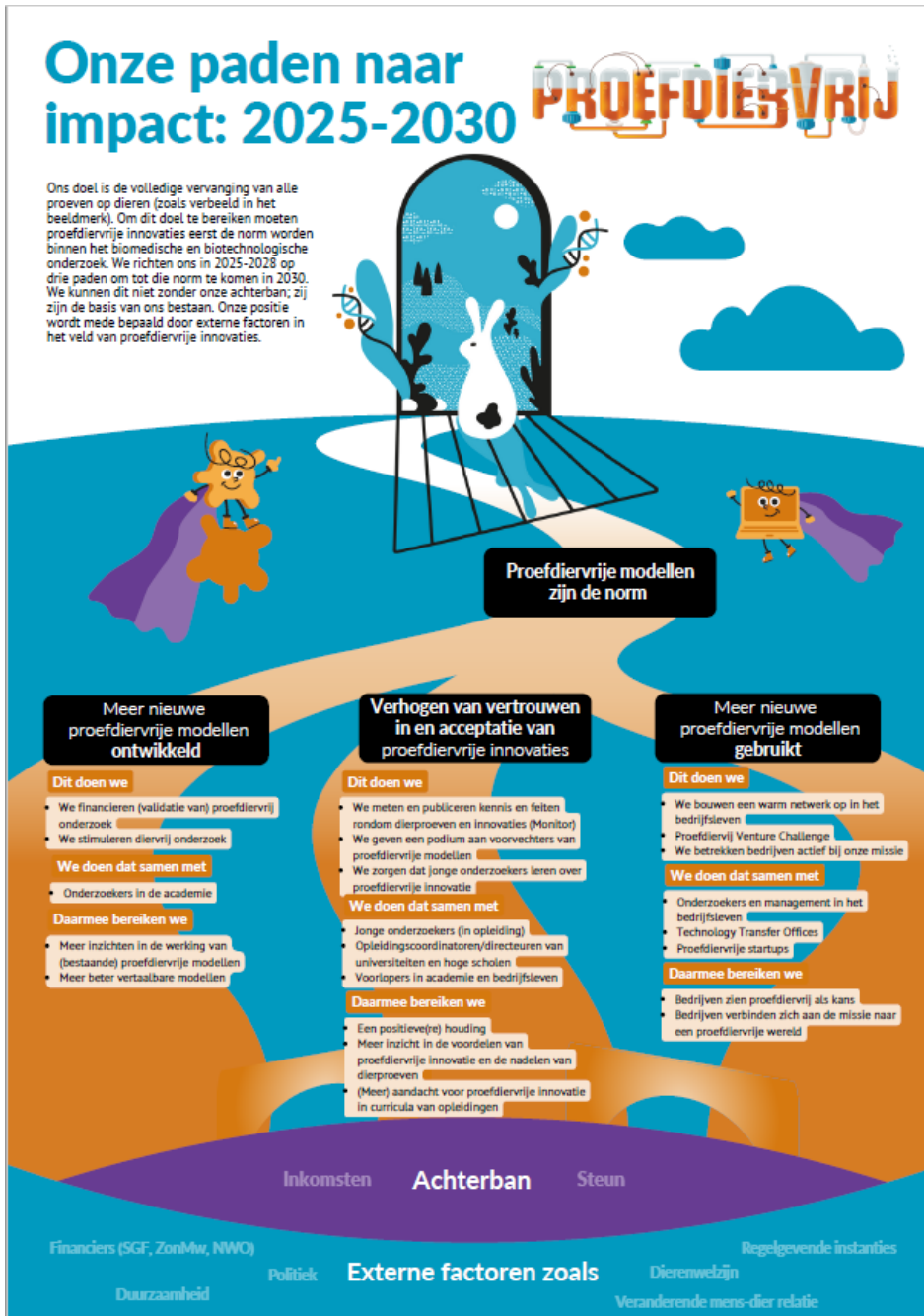
Reflectie

Integriteit is en blijft een belangrijk aspect binnen de organisatie. Het beleid is onderdeel van het inwerkdoosier van nieuwe medewerkers.

Om op de hoogte te blijven en inspiratie op te doen voor interne bijeenkomsten heeft de interne vertrouwenspersoon ook in 2024 weer een landelijke bijeenkomst Integriteit binnen goede doelen bijgewoond.

1.6 Verwachte gang van zaken

Met het impactplan 2025-2028 werken we toe naar een situatie waarin proefdiervrije modellen de norm zijn. We zien dit als essentiële tussenstap op weg naar een wereld waarin geen enkel dier meer proefdier hoeft te zijn. Om tot die norm te komen, bewandelen we drie paden: stimuleren van meer ontwikkeling van proefdiervrije modellen, verhoging van de acceptatie van proefdiervrije innovaties en het meer gebruiken van proefdiervrije modellen. We kunnen dit alleen maar doen met behulp van de steun van onze achterban.

In het impactplan hebben we per pad uitgeschreven wat we precies gaan doen en daarnaast een strategie voor fondsenwerving en communicatie opgenomen.

1.6.1 Pad 1: Meer ontwikkeling van proefdiervrije modellen

Er is niet alleen behoefte aan nieuwe proefdiervrije onderzoeksmodellen, maar ook aan meer inzicht in bestaande modellen. Hoe passen we de modellen die we al hebben goed toe? Daarom blijven we proefdiervrije innovaties stimuleren door wetenschappelijk onderzoek zonder dieren te financieren. Daarbij verleggen we onze aandacht van fundamenteel onderzoek naar meer toegepast onderzoek en proefdiervrije validatiestudies. Op die manier leggen we de wetenschappelijke basis voor pad 3: meer gebruik van proefdiervrije modellen. Zo zorgen we voor een breed scala aan technieken en modellen die daadwerkelijk ingezet kunnen worden om proefdieren te vervangen

1.6.2 Pad 2: Verhoging van de acceptatie van proefdiervrije innovaties

Als mensen geen vertrouwen hebben in proefdiervrije innovaties, worden ze niet gebruikt. Als mensen meer vertrouwen hebben in proefdiervrije innovatie, durven ze zich ook hard te maken richting regelgevers, beleidsmakers, etc. Door het vertrouwen van belangrijke stakeholders in proefdiervrije wetenschap te vergroten, zorgen we ervoor dat proefdiervrije innovaties sneller geaccepteerd en dus breed ingezet worden.

Het vertrouwen vergroten, doen we door inzicht te geven in de huidige stand van zaken wat betreft de resultaten voor de menselijke situatie van proefdiermodellen en modellen zonder proefdieren. Deze feiten en cijfers geven we o.a. weer in de 'monitor'. Deze monitor geeft daarnaast ook inzicht in waar en hoe vaak nieuwe modellen al gebruikt worden en hoe dat over de tijd ontwikkelt. Deze feiten en bewijzen bieden een basis voor de rest van onze strategische aanpak richting verschillende stakeholders. Daarnaast zien we dat de nieuwe generatie onderzoekers en andere inhoudelijk betrokkenen bij proefdiervrije innovaties de sleutel zijn voor blijvende en snelle verandering. Daarom zorgen wij ervoor dat zij al in een vroeg stadium de kennis opdoen die ze nodig hebben om in een later stadium proefdiervrij te kunnen werken, bijvoorbeeld door het geven van colleges op hogescholen en universiteiten.

Naast de biomedische en biotechnologische sectoren richten we ons ook op de chemische sector. In de chemische sector zien we kansen om op basis van feiten en cijfers te werken aan het vergroten van het vertrouwen in proefdiervrije onderzoeksmodellen.

1.6.3 Pad 3: Meer gebruik van proefdiervrije modellen

We zien dat bedrijven steeds meer interesse tonen voor proefdiervrije onderzoeksmethoden en gaan daar actief aan bijdragen. We willen een netwerk creëren van voorvechters die met elkaar laten zien dat het anders kan. Hierbij betrekken we bedrijven die de stap naar proefdiervrij werken al hebben gemaakt en die successen gaan uitdragen én bedrijven die de stap aan het maken zijn en daar actief over communiceren. Wij ondersteunen dat onder meer door de publiciteit op te zoeken met feiten en cijfers over de ontwikkelingen op het gebied van proefdiervrije innovatie. Zo zorgen we ervoor dat het bedrijfsleven gemotiveerd is om proefdiervrije innovaties te gebruiken vanuit ethische, financiële en reputatietechnische overwegingen. Zo verbinden we bedrijven aan de missie naar een proefdiervrije wereld. Binnen het bedrijfsleven zien we vooral grote kansen voor bedrijven in de chemische sector (denk aan veiligheidstesten), omdat er steeds meer bewijs komt dat juist hier onnodig dierproeven worden ingezet.

1.6.4 Fondsenwerving

De nieuwe inhoudelijke strategie van Proefdiervrij biedt veel kansen voor fondsenwerving, omdat we de emoties rondom (proef)dieren kunnen combineren met harde feiten over de ontwikkelingen rondom dierproeven en proefdiervrije innovaties. We blijven het dier vooropzetten en met feiten en cijfers gaan we bewijzen waar het goed gaat, beter kan en fout gaat.

De tijd is rijp om te versnellen en dierproeven te vervangen door proefdier vrije onderzoeksmodellen. Er zijn steeds meer bewijzen dat proeven op dieren niet representatief zijn voor mensen en er zijn steeds meer onderzoeksmethoden en nieuwe technologieën die betere onderzoeksresultaten opleveren dan dierproeven.

Met de bewijzen in de hand kunnen we nog steviger opkomen voor het belang van dieren in onderzoek. Door successen te vieren gaan we de verbinding aan met onze achterban. We laten zien wat wij bereiken en gebruiken hierbij emotioneel geladen verhalen van proefdieren. Daarnaast spelen we in op kansen die zich voordoen vanuit inhoudelijke strategie en betrekken we onze achterban bij deze kansen. Denk hierbij aan innovatieve ontwikkelingen zonder het gebruik van proefdieren. Samen willen we wetenschappers overtuigen en proefdiergebruik voorkomen. Waar nodig zullen we partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. We laten het leed zien van proefdieren die onnodig worden gebruikt. Dit is ons verhaal om nieuwe donateurs en leads te werven. Met de (financiële) steun van onze donateurs kunnen we onderzoekers aan de universiteit en in het bedrijfsleven ondersteunen om proefdieren vaker en sneller te vervangen door proefdier vrije innovaties.

1.6.5 Communicatie

We richten ons vooral op het versterken van onze digitale communicatie. We gaan investeren in het testen van verschillende online kanalen en boodschappen om te zien wat het beste werkt. Dit betekent dat we gaan experimenteren met alles van sociale media tot digitale advertenties, om op basis van cijfers onze aanpak te verbeteren en onze impact te vergroten. Daarnaast blijven we ook offline kansen verkennen zodat we een gebalanceerde middelenmix houden. Het gebruik van zowel digitale als offline kanalen zorgt ervoor dat we een breed en divers publiek bereiken en betrekken, van actieve online gebruikers tot mensen die minder tijd doorbrengen op het internet.

Communicatie is ook verantwoordelijk voor het bewaken en versterken van ons merk. We zetten ons in om Proefdier vrij stevig te positioneren als een constructieve, maar strijdlustige organisatie die hard werkt aan een wereld zonder proefdieren. Daarbij zetten we met de Proefdier vrij Monitor onze wetenschappelijke claims kracht bij. Dit doen we om kansen voor fondsenwerving te creëren en om de wetenschappelijke community te bereiken en betrekken.

1.6.6 Mensen en Middelen

Mensen

Om de ambitieuze doelstellingen van het impactplan waar te kunnen maken, hebben we een groter eigen team nodig (10.4 fte- 13.4 fte). Vanaf 2024 werken we toe naar een nieuw organogram, waarbij het hele team van Proefdier vrij bestaat uit drie teams: bedrijfsvoering, beleid en communicatie&fondsenwerving. Alle teams hebben eigen vastgelegde verantwoordelijkheden en bijbehorende taken.

Bedrijfsvoering (3.6 – 4.6 fte)

Is het fundament van onze organisatie en het figuurlijke ‘gezicht’. Door hun werk kunnen de andere teams zich op hun eigen expertise richten. Dit team zorgt ervoor dat we onze ANBI-status en Erkenning behouden en dat we transparant kunnen zijn. Dit team zorgt er ook voor dat medewerkers hun werk zo efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren met behulp van programma’s en tools.

Daarmee is het team verantwoordelijk voor:

- De veiligheid, hygiëne en verzorging van ons kantoorpand en werkplekken
- Transparantie en inzicht in onze financiën
- Systeembeheer, waaronder ICT en CRM
- Eerstelijnscommunicatie in de vorm van het reageren op mails en berichten op social media en het beantwoorden van de telefoon
- Datacontrole en beheer

Beleid (1.6 – 2 fte)

Werkt ‘aan de voorkant’ aan ons doel, namelijk: aan het overbodig maken van dieren in onderzoek door proefdier vrije innovaties te steunen met behulp van geld, kennis of netwerk.

Daarbij is het beleidsteam verantwoordelijk voor:

- Het uitvoeren van projectbestedingen met impact
- Het stimuleren van het ontwikkelen en in gebruik nemen van proefdiervrije innovaties
- Het vormen en onderbouwen van standpunten van Proefdiervrij
- Het opbouwen en onderhouden van het netwerk binnen de inhoudelijk betrokken partijen
- Het vertegenwoordigen van Proefdiervrij bij relevante evenementen, projectgroepen, congressen, etc.
- Het op de hoogte zijn van relevante ontwikkelingen op het gebied van proefdiervrije innovatie en de rest van de teams hier tijdig over informeren.

Communicatie & Fondsenwerving (5.2- 6.8 fte)

Dit team is de basis van ons bestaan, want zonder donaties kunnen wij niets. In 2024 hebben we dit team samengevoegd omdat communicatie en fondsenwerving naadloos in elkaar overlopen: als we geen nieuwe mensen bereiken met communicatie, halen we ook geen nieuwe donateurs binnen met fondsenwerving. En zonder transparante communicatie blijven donateurs niet bij ons. Dus of het nu gaat om het vertellen over ons werk aan een doelgroep die nog nooit van ons gehoord heeft, óf het overtuigen van een trouwe donateur dat zijn/haar geld bij ons écht goed besteed wordt: we hebben er zowel communicatie als fondsenwerving voor nodig.

Dit team is verantwoordelijk voor:

- Het vergroten van onze naamsbekendheid
- Het vergroten van de betrokkenheid van onze achterban
- Het bij voorkeur laten groeien maar in ieder geval stabiliseren van inkomsten en donateurs
- Het creëren van het draagvlak en de mindset die nodig zijn voor een proefdiervrije wereld

Middelen

De komende jaren zetten we in op een stabiele en gezonde financiële situatie. De opgebouwde reserves van de afgelopen jaren zullen we grotendeels inzetten voor beleidsprojecten, waardoor we andere middelen kunnen inzetten voor communicatie, werving en beheer & organisatie. De komende jaren (2025 en 2026) willen we er eerst voor zorgen dat de daling in inkomsten stopt, waarna we in 2027 weer een stijgende lijn willen realiseren. Deze groei willen we realiseren door de eerste jaren maximaal te investeren in de communicatie en fondsenwerving waardoor we een goede concurrentiepositie hebben. We verwachten de eerste jaren dus in te teren op onze reserves, maar zien dit als een langetermijninvestering die ervoor gaat zorgen dat we in baten kunnen groeien vanaf 2027.

2. JAARREKENING

2.1 Geconsolideerde Balans per 31 december 2024

ACTIVA			
<u>Vaste activa</u>		2024	2023
		€	€
Materiële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	599.070	651.070
Immateriële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	0	0
<u>Vlottende activa</u>			
Effecten	2.7.2 Effecten	1.978.388	1.795.263
Vorderingen en activa	2.7.3 Vorderingen en activa	313.065	223.165
Liquide middelen	2.7.4 Liquide middelen	1.292.906	1.153.640
TOTAAL ACTIVA		4.183.429	3.823.138
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
<u>Reserves</u>	2.7.5 Reserves en fondsen		
Continuïteitsreserve		1.332.783	1.230.132
Bestemmingsreserve		77.527	77.527
Reserve financiering activa		599.070	651.070
Instandhoudingsreserve		0	0
Bestemmingsreserve Projecten		1.159.045	1.335.477
		3.168.425	3.294.206
Fondsen			
Bestemmingsfondsen	2.7.6 Bestemmingsfondsen	21.720	0
		3.190.145	3.294.206
Langlopende schulden			
Langlopende projectverplichtingen	2.7.7 Langlopende projectverplichtingen	0	62.500
Kortlopende schulden			
Kortlopende projectverplichtingen	2.7.8 Overige schulden en nog te betalen	643.784	276.800
Overige nog te betalen	Overige nog te betalen	349.500	189.632
		993.284	466.432
TOTAAL PASSIVA		4.183.429	3.823.138

Tabel 5 Balans per 31 december 2024 na resultaatbestemming

2.2 Staat van geconsolideerde baten en lasten

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
		€	€	€
BATEN				
Baten van particulieren		3.141.576	2.781.800	2.969.753
Baten van bedrijven		0	0	0
Baten van stichtingen en verenigingen		159.551	150.000	159.015
Baten van subsidies van overheden		0	0	0
Totaal geworven baten	2.8.1	3.301.127	2.931.800	3.128.768
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.8.2	-637	0	-494
Totaal baten		3.300.490	2.931.800	3.128.274
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
~ Fonds Proefdiervrij onderzoek		1.100.820	1.163.100	1.112.373
~ Overige Modules		352.851	446.300	400.331
~ Publiekscommunicatie		919.943	1.026.000	817.159
~ Communicatie Donateurs		452.687	449.567	430.223
Totaal besteed aan doelstellingen		2.826.301	3.084.967	2.760.086
Wervingskosten		624.636	658.670	584.505
Kosten beheer en administratie		159.597	165.176	119.102
Totaal lasten		3.610.534	3.908.813	3.463.693
Saldo voor financiële baten en lasten		-310.044	-977.013	-335.418
financiële baten en lasten	2.8.3	205.985	105.013	102.288
Saldo van baten en lasten		-104.059	-872.000	-233.130

Tabel 6 Staat van baten en lasten 2024 en 2023

2.3 Geconsolideerde Resultaatbestemming

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Bestemmingsfondsen	21.720	0
Bestemmingsreserve Projecten	-176.432	-624.767
Bestemmingsreserve algemeen	0	0
Reserve financiering activa	-52.000	195.875
Continuïteitsreserve	102.653	195.762
Saldo van baten en lasten	-104.059	-233.130

Tabel 7 Resultaatbestemming 2024 en 2023

2.4 Overzicht geconsolideerde lastenverdeling

		BELEID		COMMUNICATIE			Werving baten	Beheer en administratie	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
		Fonds Proefdiervrij Onderzoek	Overige modules	Publieks-campagne	Publieks-communicatie	Communicatie donateurs					
Verstekte (project)bijdragen	2.9.1 Projectbijdragen	887.534	227.388	-	-	-	-	-	1.114.922	1.300.000	1.212.264
Communicatiekosten	2.9.2 Communicatiekosten	-	-	-	567.205	180.439	470.758	-	1.218.402	1.396.937	1.118.665
Personeelskosten	2.9.3 Personeelskosten	166.336	97.845	-	291.577	225.043	127.198	88.060	996.060	1.005.000	919.807
Huisvestingskosten	2.9.4 Huisvestingskosten	3.090	1.818	-	5.417	4.181	2.363	1.636	18.505	27.000	24.286
Kantoorkosten	2.9.5 Kantoorkosten	20.634	12.138	-	36.171	27.917	15.779	10.924	123.564	100.000	106.217
Algemene kosten	2.9.6 Algemene kosten	12.060	7.094	-	-	-	-	53.066	72.220	23.876	29.328
Afschrijvingen	2.9.7 Afschrijvingen	11.166	6.568	-	19.573	15.107	8.538	5.911	66.863	56.000	53.126
Totaal lasten		1.100.820	352.851	0	919.943	452.687	624.636	159.597	3.610.536	3.908.813	3.463.693
Begroot 2024		1.163.100	446.300		1.026.000	449.567	658.670	165.176	3.908.813		3.639.635
Gemiddeld aantal fte's 24		1,70	1,00	0,00	2,98	2,30	1,30	0,90	10,2		
Gemiddeld aantal fte's 23		1,70	1,00	0,00	2,98	2,30	1,30	0,90	10,2		10,

Doelbestedingspercentage van de baten:				
Bestedingen aan doelstellingen/totale baten		85,63%	105,23%	88,23%
Doelbestedingspercentage van de lasten:				
Bestedingen aan doelstellingen/totale lasten		78,28%	78,92%	79,69%
Percentage wervingskosten:				
Wervingskosten/som van geworven baten		18,92%	22,47%	18,68%
Norm kostenbeheer en administratie:				
Kosten beheer en administratie/totale lasten		4,42%	4,23%	3,44%

Tabel 8 Lastenverdeling beleid, communicatie, fondsenwerving: Proefdiervrij verantwoordt 50% op het budget voorlichting. Onder de kosten die volledig onder 'Werving baten' worden verantwoord, vallen o.a.: bankkosten, kosten drukken combola's en de kosten van het relatiesysteem. Het relatiesysteem wordt voor 50% ten laste van het fondsenwervingsbudget verantwoord. De drukkosten ten behoeve van het magazine komen voor 20% ten laste van het fondsenwervingsbudget.

2.5 Geconsolideerd Kasstroomoverzicht

	2024	2023
Kasstroom uit activiteiten	€	€
Totaal Baten	3.300.490	3.128.275
Totaal Lasten	3.610.534	3.463.693
Exploitatieresultaat	-310.044	-335.418
Afschrijvingen	66.863	53.126
Financiële baten en lasten	205.985	102.288
Ongerealiseerde resultaten effecten	-193.087	-70.246
Cash-flow	-230.283	-250.250
<i>Mutaties in:</i>		
Vorderingen en activa	-89.900	-558.540
Kortlopende schulden en langlopende schulden	478.373	507.625
	388.473	-50.915
Totaal kasstroom uit activiteiten	158.190	-301.165
Kasstroom uit investeringen		
Investeringen materiële vaste activa	-14.864	-249.000
Investeringen in beleggingen	346.672	445.905
Verkopen van beleggingen	-350.732	-368.853
Totaal kasstroom investeringen	-18.924	-171.948
Totaal kasstroom	139.266	-473.113
Beginsaldo Liquide middelen	1.153.640	1.626.753
Totaal Kasstroom	139.266	-473.113
Eindsaldo liquide middelen	1.292.906	1.153.640

Tabel 9 Kasstroomoverzicht

2.6 Grondslagen van waardering en bepaling van het geconsolideerde resultaat

2.6.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis Richtlijn 650 voor “Richtlijn Fondsenwervende organisaties” van de Raad voor de jaarverslaglegging. Doel van deze richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

In de consolidatie zijn betrokken:

1. Stichting AVS Proefdiervrij 's-Gravenhage

Bestuur per 31 december 2024 zie 1.5.1 Samenstelling bestuur en toezichhoudend orgaan.

De stichting stelt zich tot doel de bevordering van eerbied voor het leven en voor levende individuen in het bijzonder, alsmede de bestrijding van dierproeven en voorkomen/ vervangen van dierproeven en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord. Onder proeven op mensen en dieren verstaan we alle handelingen voor experimentele, medische, wetenschappelijke en commerciële doeleinden, tenzij het geheel van deze handelingen tot doel heeft, dan wel geacht kan worden ten doel te hebben, het belang van de betrokken individuen zelf of als de betrokken mens vrijelijk, on-beïnvloed en na de mogelijkheid te hebben gehad tot een verantwoorde keuze te komen hiertoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven.

2. Anti-Vivisectie Stichting 's-Gravenhage

Bestuur per 31 december 2024:

D. Weijers (voorzitter)

S. Aan (bestuurslid)

E. Jonkers (bestuurslid)

De Anti Vivisectie Stichting stelt zich tot doel de bevordering van eerbied voor het leven en voor levende individuen in het bijzonder, alsmede de bestrijding en uiteindelijk het geheel afschaffen van proeven op mens en dier en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

Onder proeven op mensen en dieren verstaan we alle handelingen voor experimentele, medische, wetenschappelijke en commerciële doeleinden, tenzij het geheel van deze handelingen tot doel heeft, dan wel geacht kan worden ten doel te hebben, het belang van de betrokken individuen zelf of als de betrokken mens vrijelijk, on-beïnvloed en na de mogelijkheid te hebben gehad tot een verantwoorde keuze te komen hiertoe uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven. De stichting tracht haar doel te bereiken door AVS Proefdiervrij naar vermogen financieel te ondersteunen ter bereiking van haar doel.

3. Stichting Schoonheid Zonder Wreedheid 's-Gravenhage

Bestuur per 31 december 2024:

M. Zuigeest (voorzitter)

P.J. de Leu (secretaris)

M.A. Koetse (penningmeester)

De stichting heeft tot doel het bijeenbrengen van gelden ten behoeve van Stichting AVS Proefdiervrij.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van de organisatie.

2.6.2 Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.6.3 Algemene grondslagen van waardering

Bij het opstellen van de jaarrekening is de Richtlijn Fondsenwervende organisaties gevolgd. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.6.4 Materiële vaste activa

Waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen aanschafwaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen welke zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

de onderhoudskosten worden conform de componentenmethode geactiveerd en afgeschreven.

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

Pand	4%
Onderhoud pand	5% en 20% (afhankelijk van technische levensduur)
Inrichting	20%
Inrichting kantoor	20%
Kantoormachines (hardware)	33%
Software	33%

2.6.5 Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De aandelen, obligaties en beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen beurskoers. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder resultaat beleggingen. Transactiekosten voor aan- of verkopen worden via de staat van baten en lasten verantwoord. De effecten zijn volledig eigendom van Stichting AVS Proefdiervrij en staan ter vrije beschikking.

2.6.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen.

2.6.7 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, de liquide middelen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Onvoorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit en nadat dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner.

Voorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit, dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner en door de projectpartner aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

2.6.8 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen.

2.6.9 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de uiteindelijke (financiële) omvang van de nalatenschap kan worden gemaakt. Deze beoordeling vindt per nalatenschap plaats. Indien geen betrouwbare inschatting kan worden gemaakt van de bate uit nalatenschap, wordt deze bate onder de post niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen opgenomen. Uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen verwerkt.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Baten van andere / verbonden organisaties zonder winststreven waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de bate overeenkomstig de projectvoorwaarden, worden verantwoord ter hoogte van de aangegane verplichting tot besteding, dan wel gemaakte kosten overeenkomstig de projectvoorwaarden. Baten van andere / verbonden organisaties zonder winststreven zonder terugbetalingsverplichting worden verwerkt in het jaar van toekenning.

2.6.10 Lasten

1. (Im)materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.
2. (Project)subsidies en (project)bijdragen komen ten laste van het jaar waarin het besluit tot onvoorwaardelijke toekenning schriftelijk aan de partners is meegedeeld.

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

2.6.11 Personeelsbeloning

Salarissen, pensioenlasten en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

2.6.12 Kostentoerekening

De verstrekte projectbijdragen worden honderd procent toegerekend aan de doelbesteding van Proefdiervrij via het Fonds Proefdiervrij Onderzoek en Overige modules. De communicatiekosten worden verdeeld over de lastencategorieën op basis van directe toerekening. De Algemene kosten worden toegerekend aan Beleid en Beheer en administratie. Alle overige kosten (Personeel, huisvesting, kantoor en afschrijvingskosten op grond van de fte. Jaarlijks worden de personeelsleden op basis van een planning verdeeld over de doelstellingen en de overige lasten.

Bij de verdeling is uitgegaan van de volgende verdeling van fte's (gemiddeld):

	fte's 2024	fte's 2023
Fonds Proefdiervrij onderzoek	1,70	1,70
Overige modules	1,00	1,00
Publiekscommunicatie	2,98	2,98
Communicatie Donateurs	2,30	2,30
Fondsenwerving	1,30	1,30
Beheer en administratie	<u>0,90</u>	<u>0,90</u>
Totaal	10,18	10,18

De norm voor kosten van beheer en administratie is gesteld op 4,5%.

2.7 Toelichting op de geconsolideerde balans

2.7.1 Materiële Vaste activa

Stand 1 januari 2024	Pand	Grond	Onderhoud	Inventaris	Website	Hardware	Totaal
	€	€	€		€	€	€
Aanschaf	512.437	170.813	395.968	5.445	35.695	38.438	1.158.796
Cumulatieve afschrijvingen	-327.961	0	-126.146	-136	-35.695	-17.789	-507.727
	184.476	170.813	269.822	5.309	0	20.649	651.069
Mutaties boekjaar 2024							
Aanschaf 2024	0	0	13.142	0	0	1.722	14.864
Af: Afschrijvingen 2024	-20.498	0	-35.654	-1.089	0	-9.622	-66.863
Af: desinvestering aanschafwaarde							
Desinvestering cumulatieve afschrijvingen							
	-20.498	0	-22.512	-1.089	0	-7.900	-51.999
Stand 31 december 2024							
Aanschaf	512.437	170.813	409.110	5.445	35.695	40.160	1.173.660
Cumulatieve afschrijvingen	-348.459	0	-161.800	-1.225	-35.695	-27.411	-574.590
	163.978	170.813	247.310	4.220	0	12.749	599.070

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages: Pand 4%, onderhoud 5%/20% en Software/website 33%. Op de grond wordt niet afgeschreven. Het pand is op 28 januari 2020 getaxeerd op € 855.000. De materiële vaste activa worden ingezet in het kader van de bedrijfsvoering.

Tabel 10 toelichting op de balans: Materiele vaste activa

2.7.2 Effecten

Het verloop van de beleggingen kan als volgt worden weergegeven:

	Aandelen	Obligaties	Totaal
	€	€	€
Saldo 1 januari 2024	984.803	810.459	1.795.262
Aankopen	191.294	155.378	346.672
Verkopen en uitlotingen	-295.094	-56.638	-351.732
Koersresultaten	154.034	34.152	188.186
Saldo 31 december 2024	1.035.037	943.351	1.978.388

De opbouw van de post beleggingen ultimo boekjaar is als volgt:

	2024	%	2023	%
Aandelen	1.035.037	52,3%	984.803	55,0%
Obligaties	943.351	47,7%	810.459	45,0%
	1.978.388	100%	1.795.262	100%

Tabel 11 Toelichting op de balans: Effecten (Zie toelichting 1.4.6 Beleggingsbeleid)

2.7.3 Vorderingen en activa

	2024	2023
	€	€
Rente Obligaties	6.636	4.830
Te ontvangen nalatenschappen	129.150	168.243
Te ontvangen nalatenschappen AVS	102.000	0
Rente ING Spaarrekening	6.005	0
Te ontvangen bedragen	605	50.092
Vooruitbetaalde bedragen	68.668	0
Saldo 31 december 2024	313.065	223.165

Tabel 12 Toelichting op de balans; Vorderingen en activa

2.7.4 Liquide middelen

	2024	2023
	€	€
Kas	828	806
ING Bank	271.933	710.454
Triodos	1.018.576	329.320
Bank AVS	1.569	113.059
Saldo 31 december 2024	1.292.906	1.153.639

De liquide middelen zijn vrij opneembaar

Tabel 13 Toelichting op de balans; Liquide middelen

2.7.5 Reserves en fondsen

	2024	2023
Continuïteitsreserve	€	€
saldo per 1 januari 2024	1.230.132	1.034.370
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	102.652	195.762
Saldo 31 december 2024	1.332.784	1.230.132

Voor dekking van risico's op korte termijn wordt een continuïteitsreserve aangehouden op basis van een risicoanalyse zoals voorgeschreven.

	2024	2023
Bestemmingsreserve	€	€
Saldo per 1 januari 2024	77.527	0
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	0	77.527
Saldo 31 december 2024	77.527	77.527

Bestemmingsreserve is gevormd voor het risico van toekomstige verplichtingen uit de nalatenschappen.

	2024	2023
Reserve financiering activa	€	€
Saldo per 1 januari 2024	651.070	455.195
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	-52.000	195.875
Saldo per 31 december 2024	599.070	651.070

	2024	2024
Instandhoudingsreserve	€	€
Saldo per 1 januari 2024	0	0
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	0	0
Saldo per 31 december 2024	0	0

De instandhoudingsreserve werd aangehouden om de realisatie van de doelstellingen op lange termijn te waarborgen. Deze reserve hebben we laten vrijvallen ten gunste van de continuïteitsreserve.

De continuïteitsreserve in combinatie met de bestemmingsreserve projecten waarborgt ook de doelstellingen op (middel)lange termijn.

	2024	2023
Bestemmingsreserve Projecten	€	€
Saldo per 1 januari 2024	1.335.477	1.960.243
Correctie reservering		
Onttrekking/ toevoeging volgens resultaatbestemming	-176.432	-624.766
Saldo per 31 december 2024	1.159.045	1.335.477

De bestemmingsreserve projecten wordt aangehouden ter dekking van toekomstige projectbestedingen ten gunste van de doelstelling.

Tabel 14 Toelichting op de balans; Reserves en fondsen

2.7.6 Bestemmingsfondsen

	Saldo per 1 januari 2024	Ontvangen	Bestedingen	Saldo per 31 december 2024
	€	€	€	€
18.03 Fred- Brandwondenstichting	0	10	10	0
19.02 Longonderzoek 2019	0	60	60	0
18.06 Honden uit hartonderzoek- De Vries	0	205	205	0
20.22 HIV	0	140	140	0
21.16 voedselveiligheid	0	36	36	0
21 Covid onderzoek – Bloedvaten-op-een-chip	0	55	55	0
22.02 Hersenonderzoek – De Vrij	0	12	12	0
22.03 Bloed-hersenbarriere-op-een-chip (Kistemaker)	0	30.013	30.013	0
23.3 Virtuele mens-VHP	0	708	708	0
23.4 Brandwondenonderzoek - Patrick	0	23.380	1.660	21.720
24.4 Jeffrey Bajmovic - database	0	36.818	36.818	0
24.6 Gewrichtsonderzoek - Shreya	0	34.615	34.615	0
19.3 + 24.11 Vital Tissue	0	24.916	24.916	0
24.12 Pilot projecten	0	40.251	40.251	0
Proefdiervrij Venture Challenge	0	159.551	159.551	0
	0	350.770	329.047	21.720

Tabel 15 Toelichting op de balans; Bestemmingsfondsen

2.7.7 Langlopende schulden		
	2024	2023
	€	€
Langlopende projectverplichtingen	0	62.500
Saldo 31 december 2024	0	62.500

Tabel 16: toelichting op de balans: overzicht langlopende schulden

2.7.8 Overige schulden en nog te betalen		
	2024	2023
	€	€
Loonheffing	22.853	18.024
Verlofdagen	43.482	30.719
Accountantskosten	17.347	12.269
Beheerkosten/ Bankkosten Triodos	13.837	13.877
Crediteuren	251.981	114.743
Overige schulden en nog te betalen	0	0
projectverplichtingen op korte termijn	643.785	276.800
Saldo 31 december 2024	993.285	466.432

Tabel 17 Toelichting op de balans; Overige schulden en nog te betalen.

Langlopende schulden, crediteuren en overige schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

2.7.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Vruchtgebruik nalatenschappen

Bij vijf lopende nalatenschappen is er sprake van vruchtgebruik. Aangezien er geen betrouwbare inschatting kan worden gemaakt van de (verwachte) omvang van deze nalatenschappen zijn de baten niet verantwoord onder de baten uit nalatenschappen. Bij één nalatenschap is een familielid enig erfgenaam en bezwaarde, deze mag de goederen vervreemden en verteren, alleen het overschot komt aan de verwachters na het overlijden. Deze nalatenschap is niet in te schatten en dus niet meegenomen als vordering.

Tevens heeft de organisatie in 2023 een nalatenschap gekregen waarvan per 31 december 2023 de omvang nog niet betrouwbaar in te schatten was en daarom niet is opgenomen in de balans. De achtergrond is dat een groot gedeelte van de nalatenschap bestaat uit een VOF en het verkrijgen van aandelen in een B.V., waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden ingeschat. De verwachting is dat deze nalatenschap tussen € 600.000,- en € 900.000,- groot zal zijn. In 2024 is er op deze nalatenschap een voorschot van € 560.000,- ontvangen wat in 2024 als baten is opgenomen. In 2024 was het restant van deze nalatenschap nog niet betrouwbaar vast te stellen. De organisatie verwacht bij spoedig verloop dat de omvang van het restant van deze nalatenschap in 2025 wel betrouwbaar kan worden ingeschat en dan als bate opgenomen zal worden in het resultaat van 2025.

2.8 Toelichting op de baten

2.8.1 Baten			
	Realisatie'24	Begroting'24	Realisatie'23
	€	€	€
Donaties en giften	2.465.569	2.500.000	2.522.358
Nalatenschappen Proefdiervrij	733.558	305.000	567.220
Nalatenschappen AVS	102.000	126.800	39.191
Overige baten eigen fondswerving	0	0	0
	3.301.127	2.931.800	3.128.769

Tabel 18 Toelichting op de baten

2.8.2 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
	Realisatie'24	Begroting'24	Realisatie'23
	€	€	€
Verkoopartikelen			
Netto-omzet	0	0	0
Af: Kostprijs	-637	0	-494
Af: Afboeken oude voorraad	0		0
Brutowinst	-637	0	-494

Tabel 19; Toelichting op de baten; Baten als tegenprestatie voor levering producten en/of diensten

2.8.3 Financiële baten en lasten			
	Realisatie'24	Begroting'24	Realisatie'23
	€	€	€
Rente obligaties	5.667	7.000	3.471
Dividend	24.271	14.000	19.743
Gerealiseerde koersresultaten	-4.901	0	23.307
Ongerealiseerde koersresultaten aandelen	193.087	100.000	70.246
Kosten beleggingen	-22.117	0	-20.149
Renterekening courant	9.976	3.500	5.670
	205.982	124.500	102.288

Tabel 20; Toelichting op de baten; Financiële baten en lasten

Verschillenanalyse baten ten opzichte van de begroting

Baten van particulieren

Dit jaar is op de post 'donaties en giften' € 34.431 minder binnengekomen dan begroot en € 56.789 minder dan in 2023. Dit is te verklaren doordat er minder nieuwe donateurs zijn geworven. Tegelijkertijd is de uitstroom gelijk gebleven, waardoor er netto minder donateurs overbleven en er minder baten binnen zijn gekomen. Wij hebben wel ervaren dat onze trouwe donateurs grotere bedragen doneren. Om voor de toekomst een breed bestand van donateurs te waarborgen zetten we in 2025 in op spreiding van de risico's en het experimenteren met veel verschillende kanalen voor werving van nieuwe donateurs. Bovendien ligt er een focus op het behoud van de huidige donateurs.

Bestemde baten en bestedingen

De bestemde baten (onderdeel van Donaties en Giften in tabel 20) zijn in het jaar van ontvangst besteed aan de lopende project en lopen op de volgende wijze door het resultaat.

Nalatenschappen

Bij Proefdiervrij is op deze post € 403.758 meer binnengekomen dan begroot en € 172.358 meer dan het jaar 2023.

2.8.4 Bestemmingsfondsen	Ontvangen	Bestedingen	Saldo per 31 december 2024
	€	€	€
18.03 Fred- Brandwondenstichting	10	10	0
19.02 Longonderzoek 2019	60	60	0
18.06 Honden uit hartonderzoek- De Vries	205	205	0
20.22 HIV	140	140	0
21.16 voedselveiligheid	36	36	0
21 Covid onderzoek – Bloedvaten-op-een-chip	55	55	0
22.02 Hersenonderzoek – De Vrij	12	12	0
22.03 Bloed-hersenbarriere-op-een-chip (Kistemaker)	30.013	30.013	0
23.3 Virtuele mens-VHP	708	708	0
23.4 Brandwondenonderzoek - Patrick	23.380	1.660	21.720
24.4 Jeffrey Bajmovic - database	36.818	36.818	0
24.6 Gewrichtsonderzoek - Shreya	34.615	34.615	0
19.3 + 24.11 Vital Tissue	24.916	24.916	0
24.12 Pilot projecten	40.251	40.251	0
Proefdiervrij Venture Challenge	159.551	159.551	0
	350.770	329.047	21.720

Tabel 21: bestemmingsfondsen 2024

2.9 Toelichting lasten

2.9.1 Projectbijdragen

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Diverse w.o. ZonMw	600.000	600.000	517.150
Overige fonds proefdiervrij onderzoek	287.534	374.500	406.057
Vrijval subsidieverplichting voorgaande jaren	0	0	0
Diverse eigen projecten	227.388	325.500	289.057
	1.114.922	1.300.000	1.212.264

Tabel 22 Toelichting op de lastenverdeling; Fonds Proefdiervrij Onderzoek

2.9.2 Communicatiekosten

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Mediakosten	177.205	231.500	95.309
Telefoondiensten/door to door	493.260	559.700	573.784
Diverse wervingscampagnes	97.400	102.267	96.286
Druk- ontwerp- en advieskosten	31.307	62.000	53.309
Informatie aan donateurs	192.426	205.325	164.669
Internet/Sociale Media	48.033	63.000	53.313
Diverse projecten waaronder dierdonorcodicil	18.886	35.000	0
Kosten betalingsverkeer	30.299	33.000	33.056
Overige kosten	109.754	40.950	43.010
Nalaten	19.832	64.195	5.928
	1.218.402	1.396.937	1.118.664

Tabel 23; Toelichting op de lastenverdeling; uitbesteed werk

2.9.3 Personeelskosten

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Salarissen	661.835	650.000	572.257
Pensioenlasten	54.232	52.000	50.068
Sociale lasten	154.378	120.000	135.320
Overige personeelskosten	31.229	43.000	32.905
Tijdelijke krachten	116.748	155.000	156.173
	1.018.422	1.020.000	946.723
Ziekengeld	-22.362	-15.000	-26.916
	996.060	1.005.000	919.807

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2024 bedroeg 10,18 in 2023 was dat 10,18

Tabel 24; Toelichting op de lastenverdeling; Personeelskosten

Bezoldiging Directie en Raad van Toezicht

Naam: D. Weijers		
Functie: Directeur		
Dienstverband: Onbepaalde tijd		
Uren: 40 uur per week		
Parttime percentage: 100		
Periode: 1 jan t/m 31 dec 2024		
	D. Weijers	D. Weijers
	2024	2023
	€	€
Jaarinkomen		
~ Bruto jaarloon	95.213	80.130
~ Vakantietoeslag	7.283	6.457
<i>Totaal jaarinkomen</i>	<i>102.496</i>	<i>86.587</i>
~ Eenmalige uitkeringen	0	0
~ Pensioenlasten	6.838	5.862
Totaal bezoldiging	109.334	92.449

Tabel 25; Toelichting op de lastenverdeling; bezoldiging directie en Raad van Toezicht

De leden van de Raad van toezicht ontvangen als zodanig geen bezoldiging. Een redelijke vergoeding voor de door hen ten behoeve van Proefdiervrij gemaakte kosten wordt op declaratiebasis verstrekt.

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting AVS Proefdiervrij de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Stichting AVS Proefdiervrij vond plaats door de RvT. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 375 punten met een maximaal jaarinkomen van EUR 129.292 (1 FTE/12 mnd.). De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2024 voor D. Weijers (1 FTE/12 mnd.): € 102.496 Deze beloning bleef binnen de geldende maxima. De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

2.9.4 Huisvestingskosten			
	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Onderhoudskosten Pand	9.200	12.000	9.525
Overige huisvestingskosten	9.305	15.000	14.761
	18.505	27.000	24.286

Tabel 26; Toelichting op de lastenverdeling; huisvestingskosten

2.9.5 Kantoorkosten

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Kantoorbenodigdheden	118		758
Telefoonkosten	0		148
Reis-Verblijfkosten	2.608		3.043
Portokosten	4.180		1.590
Kopieerkosten	2.993		3.385
Huisstijl Items	16.039		16.430
Computer/Serverkosten	34.091		29.825
Vakliteratuur / lidmaatschappen	19.056		18.117
Verzekeringen	6.106		9.742
Overige kantoorkosten	38.374		23.179
	123.564	100.000	106.217

Tabel 27; Toelichting op de lastenverdeling; kantoorkosten

2.9.6 Algemene kosten			
	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Accountant	37.259	18.876	18.869
Kosten Raad van Toezicht	915	1.000	358
Salarisadministratie	4.816	2.000	1.285
div. algemene kosten	29.230	2.000	8.816
	72.220	23.876	29.328

Tabel 28; Toelichting op de lastenverdeling; algemene kosten

2.9.7 Afschrijvingen			
	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Afschrijving kantoorpand	20.498	21.000	20.498
Afschrijving onderhoud kantoorpand	35.654	15.000	16.858
Afschrijving inventaris	1.089	0	136
Afschrijving hard- en software	9.622	5.000	8.716
Afschrijving website	0	15.000	6.918
	66.863	56.000	53.126

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages: Pand 4%, onderhoud 20% en Software/website 33%. De materiële vaste activa worden ingezet in het kader van de bedrijfsvoering.

Tabel 29 Toelichting op de lastenverdeling; afschrijvingen

2.10 Enkelvoudige Balans en Staat van baten en lasten

Als aanvulling op voorgaande geconsolideerde Jaarrekening van Stichting AVS Proefdiervrij, de Anti Vivisectie Stichting en de Stichting Schoonheid Zonder Wreedheid, de enkelvoudige Balans en Staat van baten en lasten van Stichting AVS Proefdiervrij volgens richtlijn 650.

2.10.1 Enkelvoudige Balans per 31 december 2024

ACTIVA			
Vaste activa		2024	2023
		€	€
Materiële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	599.070	651.070
Immateriële vaste activa	2.7.1 Materiële Vaste activa	0	0
Vlottende activa			
Effecten	2.7.2 Effecten	1.978.388	1.795.263
Vorderingen en activa	2.7.3 Vorderingen en activa	212.947	184.495
Liquide middelen	2.7.4 Liquide middelen	1.291.337	1.153.640
TOTAAL ACTIVA		4.081.741	3.784.468
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	2.7.5 Reserves en fondsen		
Continuïteitsreserve		1.332.784	1.230.132
Bestemmingsreserve		77.527	77.527
Reserve financiering activa		599.070	651.070
Instandhoudingsreserve		0	0
Bestemmingsreserve Projecten		1.057.355	1.296.807
		3.066.736	3.255.536
Fondsen			
Bestemmingsfondsen	2.7.6 Bestemmingsfondsen		
		21.720	0
		3.088.456	3.255.536
Langlopende schulden			
Langlopende projectverplichtingen	2.7.7 Langlopende projectverplichtingen		
Kortlopende schulden			
Kortlopende projectverplichtingen	2.7.8 Overige schulden en nog te betalen		
Overige nog te betalen	Overige nog te betalen	643.785	276.800
		349.500	189.632
		993.285	466.432
TOTAAL PASSIVA		4.081.741	3.784.468

Tabel 5 Enkelvoudige balans stichting AVS Proefdiervrij per 31 december 2024 na resultaatbestemming

2.10.2 Aansluitingsoverzicht Reserves en Fondsen

	2024	2023
Totaal saldo van Reserves en fondsen geconsolideerd	3.190.144	3.294.206
Totaal saldo van Reserves en Fondsen enkelvoudig	3.088.456	3.255.536
Totaal verschil	101.688	38.670
Aansluiting verschil		
Saldo van Reserves en fondsen Anti-Vivisectie Stichting (AVS)	101.688	38.670
Saldo van Reserves en fondsen Stichting Schoonheid zonder Wreedheid (SSZW)	0	0
Totaal aansluiting verschil	101.688	38.670

2.10.3 Enkelvoudige Staat van baten en lasten

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
		€	€	€
<u>BATEN</u>				
Baten van particulieren		3.039.576	2.781.800	2.969.753
Baten van bedrijven		0	0	0
Baten van stichtingen en verenigingen		159.551	150.000	159.015
Baten van subsidies van overheden		0	0	0
Totaal geworven baten	2.8.1	3.199.127	2.931.800	3.128.768
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	2.8.2	-637	0	-494
Totaal baten		3.198.490	2.931.800	3.128.274
<u>LASTEN</u>				
Besteed aan doelstellingen				
~ Fonds Proefdiervrij onderzoek		1.100.820	1.163.100	1.112.373
~ Overige Modules		352.851	446.300	400.331
~ Publiekscommunicatie		919.943	1.026.000	817.159
~ Communicatie Donateurs		452.687	449.567	430.223
Totaal besteed aan doelstellingen		2.826.301	3.084.967	2.760.086
Wervingskosten		624.636	658.670	584.505
Kosten beheer en administratie		159.597	165.176	119.102
Totaal lasten		3.610.534	3.908.813	3.463.693
Saldo voor financiële baten en lasten		-412.044	-977.013	-335.418
financiële baten en lasten	2.8.3	206.297	105.013	102.288
Saldo van baten en lasten		-205.747	-872.000	-233.130

Tabel 6 Enkelvoudige staat van baten en lasten Stichting AVS Proefdiervrij 2024 en 2023

2.10.4 Aansluitingsoverzicht saldo Baten en Lasten

	2024	2023
Totaal saldo van baten en lasten geconsolideerd	-104.059	-233.130
Totaal saldo van baten en lasten enkelvoudig	-205.747	-271.800
Verschil	101.688	38.670
Aansluiting verschil		
Saldo van baten en lasten Anti-Vivisectie Stichting (AVS)	101.688	38.670
Saldo van baten en lasten Stichting Schoonheid zonder Wreedheid (SSZW)	0	0
Totaal aansluiting verschil	101.688	38.670

2.10.5 Enkelvoudige Resultaatbestemming

	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Bestemmingsfondsen	21.720	0
Bestemmingsreserve Projecten	-278.122	-663.537
Bestemmingsreserve algemeen	0	0
Reserve financiering activa	-52.000	195.875
Continuïteitsreserve	102.655	195.762
Saldo van baten en lasten	-205.747	--271.900

Tabel 7 Resultaatbestemming 2024 en 2023

2.11 Grondslagen van waardering en bepaling van het enkelvoudige resultaat

2.11.1 Algemene grondslagen

De enkelvoudige jaarrekening van Stichting AVS Proefdiervrij is opgesteld op basis Richtlijn 650 voor “Richtlijn Fondsenwervende organisaties” van de Raad voor de jaarverslaglegging. Doel van deze richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van de organisatie.

2.11.2 Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.11.3 Algemene grondslagen van waardering

Bij het opstellen van de jaarrekening is de Richtlijn Fondsenwervende organisaties gevolgd. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.11.4 Materiële vaste activa

Waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen aanschafwaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen welke zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

de onderhoudskosten worden conform de componentenmethode geactiveerd en afgeschreven.

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

Pand	4%
Onderhoud pand	5% en 20% (afhankelijk van technische levensduur)
Inrichting	20%
Inrichting kantoor	20%
Kantoormachines (hardware)	33%
Software	33%

2.11.5 Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De aandelen, obligaties en beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen beurskoers. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder resultaat beleggingen.

Transactiekosten voor aan- of verkopen worden via de staat van baten en lasten verantwoord. De effecten zijn volledig eigendom van Stichting AVS Proefdiervrij en staan ter vrije beschikking.

2.11.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen.

2.11.7 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, de liquide middelen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Onvoorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit en nadat dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner.

Voorwaardelijke projectverplichtingen leiden tot het ontstaan van een schuld aan een projectpartner op het moment van het genomen interne besluit, dit besluit is gecommuniceerd met de projectpartner en door de projectpartner aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

2.11.8 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.11.9 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de uiteindelijke (financiële) omvang van de nalatenschap kan worden gemaakt. Deze beoordeling vindt per nalatenschap plaats. Indien geen betrouwbare inschatting kan worden gemaakt van de bate uit nalatenschap, wordt deze bate onder de post niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen opgenomen. Uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen verwerkt.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Baten van andere / verbonden organisaties zonder winststreven waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de bate overeenkomstig de projectvoorwaarden, worden verantwoord ter hoogte van de aangegane verplichting tot besteding, dan wel gemaakte kosten overeenkomstig de projectvoorwaarden. Baten van andere / verbonden organisaties zonder winststreven zonder terugbetalingsverplichting worden verwerkt in het jaar van toekenning.

2.11.10 Lasten

3. (Im)materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.
4. (Project)subsidies en (project)bijdragen komen ten laste van het jaar waarin het besluit tot onvoorwaardelijke toekenning schriftelijk aan de partners is meegedeeld.

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

2.11.11 Personeelsbeloning

Salarissen, pensioenlasten en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

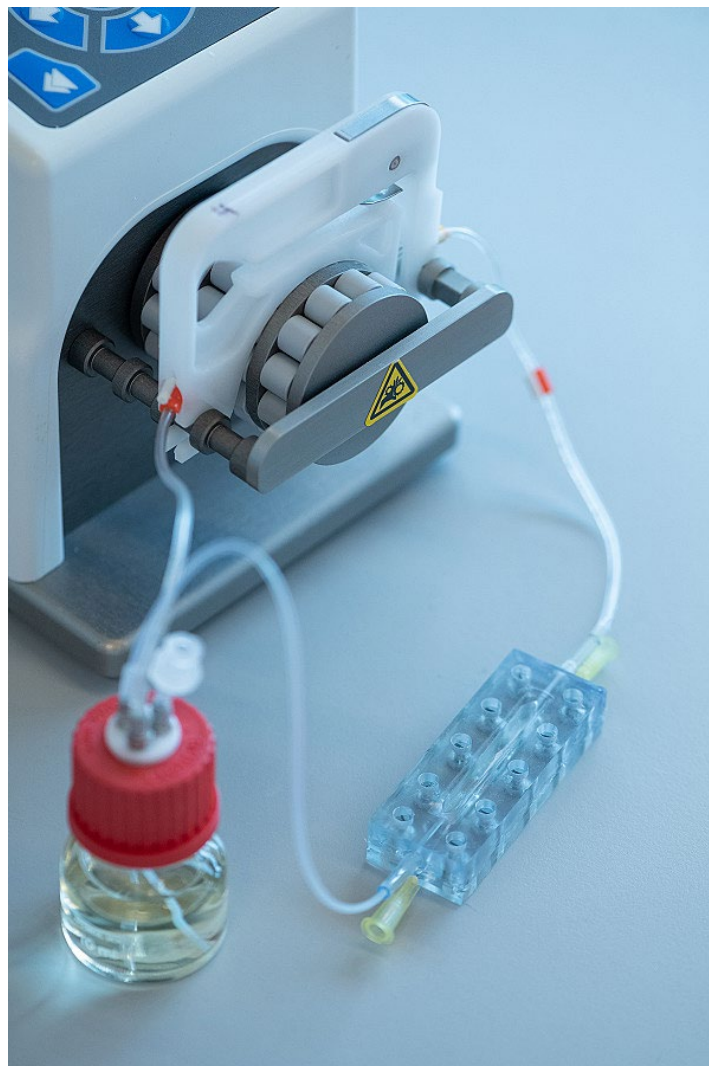
2.11.12 Kostentoekening

De verstrekte projectbijdragen worden honderd procent toegerekend aan de doelbesteding van Proefdiervrij via het Fonds Proefdiervrij Onderzoek en Overige modules. De communicatiekosten worden verdeeld over de lastencategorieën op basis van directe toerekening. Alle overige kosten (Personeel, huisvesting, kantoor, algemene en afschrijvingskosten op grond van de fte. Jaarlijks worden de personeelsleden op basis van een planning verdeeld over de doelstellingen en de overige lasten.

Bij de verdeling is uitgegaan van de volgende verdeling van fte's (gemiddeld):

	fte's 2024	fte's 2023
Fonds Proefdiervrij onderzoek	1,70	1,70
Overige modules	1,00	1,00
Publiekscommunicatie	2,98	2,98
Communicatie Donateurs	2,30	2,30
Fondsenwerving	1,30	1,30
Beheer en administratie	<u>0,90</u>	<u>0,90</u>
Totaal	10,18	10,18

De norm voor kosten van beheer en administratie is gesteld op 4,5%.

2.12 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te 's-Gravenhage op 20 maart 2025.

Mevrouw D. Weijers
Bestuurder

Mevrouw H. Leenen,
Voorzitter Raad van toezicht en portefeuille Communicatie en Marketing

Mevrouw E. Veenstra,
Lid raad van toezicht, portefeuille Personeel en Organisatie

De heer L. ten Siethoff,
Lid raad van toezicht, portefeuille Financiën

De heer R.H. Ostendorf,
Lid raad van toezicht, portefeuille Wetenschap

De heer J.A. Nekkers,
Lid raad van toezicht, portefeuille Innovatie

3. OVERIGE GEGEVENS

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting AVS Proefdiervrij

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting AVS Proefdiervrij te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting AVS Proefdiervrij op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2024;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting AVS Proefdiervrij zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Was getekend te Sliedrecht, 24 maart 2025.

WITh Accountants B.V.
A.M. Tromp MSc RA